

***Su Mapia a Tutuma  
a Inisulat'i Markus***

***Bismillah Sir-Rahman Mir-Raheem***

***Assalamu Alaikum Warahmatullahi Ta'ala Wabarakatuh***

Nia sinemulat kanu nia a kitab a sia nakanggulalan kanu kabarakat'u Kadenan na su mama a bedtuan sa Markus. Kanu kinasulat'in sa nia na kanu timpu a pedtala sa kamalayaan su 'bpamaginugut kanu Kadenan lu sa dalepa a Ruma. Nia nin kahanda kanu nia na makapagkabagel'in su manggiginawa enggu su salig'u 'bpamaginugut sia makanggulalan kanu kadsinantal'in kanilan kanu Mapia a Tutuma pantag kanu Isa al-Masih sia kanu nia a kitab.

Pidsinantal bun kanu nia a kitab su langun nu manga pinggalebek'u Isa al-Masih kanu sia pan sekanin sa liwawaw na dunia a mana su kinapamandu nin enggu su kinapangusiat'in kanu embala-bala a dalepa pantag kanu kapendatu nu Kadenan. Na nakadalem bun kanu nia a kitab su manga pinggalebek'u Isa al-Masih a manga kabarakatan, su kinapagkapia nin kanu manga sakiten enggu su manga inasukan na saitan taman den kanu kinapambibiag'in kanu minatay den. Nakalusud bun sia ba su kinapamily nu Isa al-Masih kanu sapulu enggu dua a masugu nin enggu madtagapeda nin sa kapangusiat enggu kapamandu pantag kanu tidtu a lalan ibpawang kanu Kadenan.

Nakadalem bun kanu nia a kitab su makapantag kanu napagukit-ukitan nu Isa al-Masih kanu sia pan sekanin sa dunia a mana su kinatala nin sa kamalayaan taman den kanu kinanggihad'in kanu umul'in asal'a malipuas su langun nu maginugut sa lekanin taman sa maampun su kadusan nilan. Nakalusud bun sia su kinapambibiag lun 'bpaluman taman den kanu kinapabpapulu lun lu sa sulega. Ipebpagilay bun kanu nia a kitab i su Isa al-Masih na saben-sabenal a sekanin su Tunggal'u Kadenan a pinadtaya.

## Markus 1

### Su Kinapangusiat'u Yahiya pantag kanu Kaadil kanu Atay nu Taw sa Kauma nu Masih (Mataya 3:1-12; Luk 3:1-18; Yuhan 1:19-28)

**1** <sup>1</sup>Na su ludsuan nu Mapia a Tutuma makapantag kanu Isa al-Masih a \*Tunggal'u Kadenan <sup>2</sup>na mana su nakadalem kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas a

“Ilay ka! Paunan ku sa leka su pedsugun ku  
ka enggu nin mapagadil su lalan nengka

<sup>3</sup> na nia nin ibpananawag sa matanug  
lu kanu tawan-tawan a dalepa na

‘Pagadil’u su lalan a ’bpagukitan nu \*Mapulu!  
Pakatidtu nu su entu a ’bpagukitan nin!’ ”<sup>a</sup>

<sup>4</sup>Na su Yahiya<sup>b</sup> na nakauma lu kanu tawan-tawan a dalepa a nanalawat sekanin lu. Na nia nin ibpangusiat na kapasalawat sa tanda na kadtaubat asal’a maampun su kadusan. <sup>5</sup>Na timbang a langun nu taw sa Awrusalim taman den kanu langun nu ped pan a manga dalepa sa Yudia na linemu kanu Yahiya. Inipangumpaya nilan su manga kabaladusan nilan entu pan ka sinalawatan silan nu Yahiya lu kanu lawas’a ig’u Jordan.

<sup>6</sup>Na su Yahiya na nia nin pinangan na tapudi enggu teneb. Mimbalegkas sekanin sa bumbul a ebpun sa bumbul’a unta enggu midsabitan sa upis’a binatang. <sup>7</sup>Na nia nin ibpangusiat na “Aden pakatundug sa laki a labi lawan pan kumin sa laki ka apia su kabekal ku kanu iket’u ampis’u ay nin na di aku makadait. <sup>8</sup>Na saki na pedsalawatan ku sekanu sa ig ugaid’a sekanin na salawatan kanu nin kanu Suti a Ruh.”

### Su Kinasalawat kanu Isa al-Masih enggu su Kinabatalu sa lekanin (Mataya 3:13-4:11; Luk 3:21-22; Luk 4:1-13)

<sup>9</sup>Na kanu entu ba a manga timpu na nakauma su Isa al-Masih ebpun sa dalepa a Nasarit a sakup’u prubinsia a Galili. Daka sinalawatan

---

<sup>a</sup> 1:2-3 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Malakias 3 ayat 1 enggu sia kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 40 ayat 3. Na su ipembitala nu Kadenan sia na su Masih.

<sup>b</sup> 1:4 Yahiya Sekanin su Yahiya a ’Bpanalawat. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa lekanin lu kanu Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 1

sekanin nu Yahiya lu kanu lawas'a ig'u Jordan. <sup>10</sup>Na endaw demun i kinambuat'in kanu ig na nailay nin i mimbuka su langit enggu nangalimbaba lu sa lekanin su Ruh a linemagid sa malapati. <sup>11</sup>Daka aden mambu suala a ebpun sa sulega a nia nin kadtalu na "Seka su Tunggal a wata ku a pinadtaya. Sangat a 'gkasuat aku sa leka." <sup>12</sup>Na kanu entu demun ba na pinananggit sekanin nu Ruh kanu tawan-tawan a dalepa. <sup>13</sup>Na nakapatpulu gay na lu bu ba su Isa al-Masih kanu tawan-tawan a dalepa a pedsasaten nu Datu na Giadsal.<sup>c</sup> Na aden bun lu ba manga talaw a binatang. Ugaid'a tiniakapan sekanin lu nu manga malaikat.<sup>d</sup>

### Su Muna-muna demun a Napamili a Mabaluy a Makaunut kanu Isa al-Masih

(Mataya 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

<sup>14</sup>Na ulian nu kinabilanggu kanu Yahiya na linemu su Isa al-Masih sa Galili ka inipangusiat'in su Mapia a Tutuma ebpun kanu Kadenan <sup>15</sup>sa nia nin pedtalun na "Nauma den ba a nia su kutika a inadil'u Kadenan, na su kandatu nin na ipailay nin den. Edtaubat kanu den enggu paginuguti nu su Mapia a Tutuma."

<sup>16</sup>Na kanu kabpagukit'u Isa al-Masih lu kanu ligid'u lanaw nu Galili na nailay nin su edsuled a si Simiun enggu si Anduk a 'bpamiala ka entu ba su pantialian nilan na kapamiala sa seda. <sup>17</sup>Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Sia kanu ka unat kanu sa laki ka baluyn ku sekanu a mamiala sa taw a mana bun su kabpamiala nu sa seda." <sup>18</sup>Na entu demun ba na tinagak'ilan su manga biala nilan ka minunut silan kanu Isa al-Masih. <sup>19</sup>Na da pamun gaid silan makatangka na nailay menem'u Isa al-Masih si Yakub enggu si Yuhan a manga wata ni Zabidi a pengguguden nilan su manga biala nilan lu kanu awang. <sup>20</sup>Na kanu entu demun ba na inenggat silan nu Isa al-Masih sa kaunut'ilan sa

---

<sup>c</sup> 1:13 **Datu na Giadsal** Nia ba su datu na manga saitan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Datu na Giadsal sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>d</sup> 1:13 Su **manga malaikat** na nia nin maena na *papedsampaya* ka aden a entu na silan i pedsampay kanu kadtalu nu Kadenan kanu manga taw enggu penggalebeken nilan bun su ped pan a ipedsugu nu Kadenan kanilan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu manga malaikat sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 1

lekanin. Na guna su maitu na tinagak'ilan su ama nilan apeg'u manga panunugun nilan lu kanu awang ka minunut silan sa lekanin.

### **Su Kinapamugaw nu Isa al-Masih kanu manga Saitan**

*(Luk 4:31-37)*

<sup>21</sup>Na linemu silan sa dalepa a Kapurnaum. Na guna mauma su Gay nu Kabpangintelenen<sup>e</sup> na linemudep su Isa al-Masih lu kanu pedsambayanan nu manga Yahudi ka nangusiat lu. <sup>22</sup>Na sangat a nangagaipan nu manga taw su kinapamandu nin a entu kagina 'bpamandu sekanin a mana aden kawagib'in a dikena mana kanu manga gulu nu pangitaban. <sup>23</sup>Na aden mama lu kanu entu a pedsambayanan a inasukan na saitan a nakatekaw nin demun inilalis i <sup>24</sup>“Seka Isa a taw sa Nasarit, di kami nengka den 'bpelusudi. Nginan, sinemia ka asal'a mabinasa kami nengka? Katawan ku man seka, seka su Suti a ebpun kanu Kadenan.” <sup>25</sup>Daka pidtalan sekanin nu Isa al-Masih sa “Telen ka san! Awai ka i mama a nan.” <sup>26</sup>Na kanu entu demun ba na sinaing'u saitan su mama taman sa nakalalis sa matanug entu pan ka ginanatan nin. <sup>27</sup>Na sangat a nangagaip su langun nu taw lu taman sa nakapamagidsaya silan sa “Ngin i nia, nakabagu a kabpamandu i nia? Ka 'bpamandu sekanin sa aden kawagib'in. Na apia su manga saitan na 'bpaginugut sa lekanin amaika sugun nin.” <sup>28</sup>Na kanu entu demun ba na nakapayapat kanu langun nu dalepa sa Galili su makapantag kanu Isa al-Masih.

### **Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Madakel a 'Bpamedsakit**

*(Mataya 8:14-17; Luk 4:38-41)*

<sup>29</sup>Na endaw i kinaliu nu Isa al-Masih kanu pedsambayanan a entu na lu silan tinemalus kanu walay ni Simiun enggu Anduk kaped'ilan bun si Yakub enggu Yuhan. <sup>30</sup>Na kanu entu ba mambu na 'bpagiga bu su panugangan ni Simiun a babay ka pegkayaw a benal. Daka pinamagayasan nilan edtalu kanu Isa al-Masih su entu. <sup>31</sup>Na linulud'u

---

<sup>e</sup> 1:21 **Gay nu Kabpangintelenen** Nia ba su gay nu kabpangintelenen nu manga taw a Yahudi. Nasisita a di silan enggalebek kanu nia ba a gay sia luyud kanu agama nilan. Nia bun ba su gay a kapedsimba nilan kanu Kadenan. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Gay nu Kabpangintelenen sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalulu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 1

Isa al-Masih su babay ka kinawa nin su lima nin ka pinambangun nin. Na kanu entu demun ba na naawa su mayaw nu babay taman sa tinalagadan nin pan silan.

<sup>32</sup>Na kanu kinasedep'u senang, endaw demun i kinadsukilep na madakel i pinananggit sa lekanin a manga pendalu enggu manga inasukan na saitan <sup>33</sup>taman sa timbang a langun nu taw kanu dalepa a entu na 'gkangalimud den lu kanu kasangulan nu walay. <sup>34</sup>Na madakel a manga taw i embalang-balang den i sakit'in i pinagkapia nin enggu namugaw bun sekanin sa manga saitan kanu manga taw. Na dala nin suguti a makadtalu pan su manga saitan a entu kagina katawan nilan u entain sekanin.

### Su Kinasuti nu Isa al-Masih kanu Taw a Haram

(Luk 4:42-44)

<sup>35</sup>Na kanu 'gkatibuas na mimbangun su Isa al-Masih ka linemu sa nakadtawan-tawan a dalepa ka nangenin-nengin sekanin. <sup>36</sup>Na pinangilay sekanin ni Simiun enggu su manga ped pan a tagapeda nin. <sup>37</sup>Na guna nilan matun na nia nilan pidtalu sa lekanin na "Langun na taw sia na 'bpangilay den sa leka." <sup>38</sup>Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Lemu tanu kanu embala-bala pan a dalepa ka enggu aku makapangusiat bun lu ba ka nia ba i sabapan na kinasia ku." <sup>39</sup>Na tinaneb'in den su lusud'u prubinsia a Galili ka nangusiat lu kanu manga pedsambayanan nu manga Yahudi enggu namugaw bun sekanin sa manga saitan.

(Mataya 8:1-4; Luk 5:12-16)

<sup>40</sup>Na aden mama a pedsakit sa debpig, na sinemupeg kanu Isa al-Masih ka midtinggaleb lu kanu kasangulan nin ka napakalimu-limu sa "Amaika miug ka na makapagkapia<sup>f</sup> aku nengka." <sup>41</sup>Na nalat i nanam'in kanu mama a entu daka inami nin sa nia nin pidtalu lun na "Pegkiug aku, 'gkapia ka den saguna." <sup>42</sup>Na midsambuta demun i kinaawa nu sakit'in taman sa migkapia sekanin. <sup>43</sup>Daka pinaganat'u Isa al-Masih su mama a entu. Na inibpaliugat'in <sup>44</sup>edtalun sa lekanin i "Ingati ka a benal i madtalu nengka i nia kanu apia entain ugaid'a ganat

---

<sup>f</sup> 1:40 makapagkapia Sia sa basa a Grik na nia nin maena na 'bpelimpiun atawa ka pedsutin. Na su taw a aden sakit'in a debpig na sia kanu adat-betad'ilan na haram a benal a taw.

## Markus 1, 2

ka, ka pailay ka kanu 'bpangurban enggu 'gkurban<sup>g</sup> ka a mana bun su inisugu nu Nabi Musa asal'a mailay nu manga taw i nasuti ka den."

<sup>45</sup>Na ginemanat den mambu su mama a entu ugaid'a pidtalu nin bun mamikal su makapantag kanu nanggula nin taman sa nakapayapat su tudtulan a entu. Na sabap sa entu na di den makambaya-baya su Isa al-Masih sa kaludep'in kanu manga inged ka lu bun den sekanin pakambaya-baya kanu manga nakadtawan-tawan a dalepa. Na apia ka maitu na pebpawangan bun sekanin nu madakel a benal a manga taw a lu ebpun kanu embala-bala a inged.

### Su Isa al-Masih na aden Kawagib'in sa Kapangampun

(Mataya 9:1-8; Luk 5:17-26)

**2**<sup>1</sup>Na guna maipus su namakapila gay na mimbalingan su Isa al-Masih lu sa Kapurnaum. Na nadtalu-talu i nakauli den sekanin sa walay. <sup>2</sup>Daka nangalimud i madakel a benal a taw taman sa di den 'gkalengan apia lu kanu bengawan. Na kanu kabpangusiat'in kanilan kanu kadtalu nu Kadenan <sup>3</sup>na aden manga taw a namakauma a nananggit sa mama a di den pakanggagalebek su lawas'in a pedsapuaten nu pat kataw a manga mama. <sup>4</sup>Na guna su di silan pakasupeg kanu Isa al-Masih sabap sa madakel a benal a taw na iniawa nilan su atep'u walay<sup>h</sup> lu kanu atag'u Isa al-Masih. Na guna su nakaumbal den silan sa kaukitan na initudtun nilan su mama a entu a pinapageda sa ikam. <sup>5</sup>Daka guna mailay nu Isa al-Masih su salig'ilan na nia nin pidtalu kanu mama a di nin den pakanggagalebek su lawas'in na "Manga dua na wata, su kabaladusan nengka na inampun den." <sup>6</sup>Na aden mambu manga gulu nu pangitaban a 'bpagagayan lu ba na nia pakaisa nu ginawa nilan na <sup>7</sup>"Nginan ka pakadtalu-talu i mama a nan sa man? Sakutu i nan kanu Kadenan! Entain besen i makapangampun sa kabaladusan u dikena su Kadenan bu?" <sup>8</sup>Na 'gkatawan nu Isa al-Masih su 'gkapagitung'ilan daka kanu entu demun ba na pidtalu nin kanilan i "Nginan ka man i pakaisa nu kanu ginawa nu? <sup>9</sup>Ngin besen i malemu a edtalun kanu mama a nia a di pakanggagalebek i lawas'in, 'Su kabaladusan nengka na inampun den'? Udi na 'Embangun

<sup>g</sup> 1:44 'gkurban Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>h</sup> 2:4 atep'u walay Kanu nia a dalepa na katatapan kanu manga walay na pantal i kinaatep lun enggu aden panikan nin sia sa liu a ipebpawang lu kanu untul'in.

## Markus 2

ka, kua ka i ikam'engka a nan ka lakaw ka den'? <sup>10</sup> Ugaid'a ipaamad ku sa lekanu i su Kaka nu Manusia<sup>i</sup> na aden kawagib'in sia sa dunia sa kapangampun nin sa kabaladusan." Daka nia nin pidtalu kanu mama a di nin pakanggagalebek i lawas'in na <sup>11</sup> "Pedsugun ku seka sa embangun ka, kua ka i ikam'engka a nan ka uli ka den." <sup>12</sup> Daka mimbangun mambu su mama a entu. Na pinamagayasan nin kemua su ikam'in ka linemiu a lu demun minukit kanu kaadapan nu langun nu taw lu ba. Daka sangat a nangagaip silan taman sa napugi nilan su Kadenan. Na nia nilan nadtalu na "Da tanu pamun a benal makailay sa maya ba!"

### Su Isa al-Masih na Labi a Mapulu kumin kanu Langun nu Adat-betad'u Taw

(Mataya 9:9-13; Luk 5:27-32)

<sup>13</sup> Na linemu menem su Isa al-Masih kanu ligid'u lanaw nu Galili. Na pibpawangan sekanin lu ba nu madakel a benal a taw na daka pinamandu nin silan. <sup>14</sup> Na kanu kapendadalakaw nin na nailay nin si Libi<sup>j</sup> a wata ni Alpayus. 'Bpagagayan si Libi lu kanu 'bpangubelan sa buwis. Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Unut ka sa laki." Daka midtindeg mambu sekanin ka minunut kanu Isa al-Masih.

<sup>15</sup> Na kanu kapegkan nu Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut lun lu kanu walay ni Libi na madakel a 'bpangubela sa buwis<sup>k</sup> enggu manga taw a dikena balaagama<sup>l</sup> i kineman kaped'u Isa al-Masih. Ka madakel man a benal silan a midtatanggunut kanu Isa al-Masih. <sup>16</sup> Na guna madsusuliman nu manga gulu nu pangitaban a lusud kanu lumpukan a Parisiyu<sup>m</sup> i pegkan su Isa al-Masih kaped'u manga 'bpamangubela sa buwis enggu

<sup>i</sup> **2:10 Kaka nu Manusia** Nia su ped a gelal kanu Masih sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Danyil. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu Kaka nu Manusia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>j</sup> **2:14 Libi** na sekanin bun si Mataya.

<sup>k</sup> **2:15 Su 'bpangubela sa buwis** na haram enggu dikena matidtu sia kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi kanu entu a timpu sabap kanu galebekan nilan. Na mababa i kapegkailay nu manga Yahudi kanilan sabap kanu katalimbut'ilan sia kanu galebekan nilan.

<sup>l</sup> **2:15 manga taw a dikena balaagama** Sia sa basa a Grik na nia nin maena na *manga baladusa*. Na sia kanu adat-betad'ilan na timbang a baladusa su manga taw a dikena balaagama.

<sup>m</sup> **2:16 lumpukan a Parisiyu** Su lumpukan a Parisiyu na balaagama a lumpukan nu manga Yahudi enggu mabagel silan kanu timpu nu Isa al-Masih. Initimbang'ilan i ginawa nilan sa silan bu i matidtu a manga taw kanu entu a timpu kagina 'bpagapasen nilan penggulalan su langun nu kasuguan nu agama nu manga Yahudi. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu lumpukan a Parisiyu sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.



## Markus 2

manga dikena balaagama na nia nilan pidtalu kanu 'bpamangunut lun na "Nginan ka pegkan sekanin kaped'u manga 'bpamangubela a nan sa buwis enggu manga taw a dikena balaagama?" 17Na guna makineg'u Isa al-Masih su entu na nia nin pidtalu kanilan na "Dikena man nia pakanasisita sa taligamut su manga taw a dala sakit'in ka su manga taw a aden sakit'in. Na dikena nia ku kinasia i nia ku pedtawagen na su manga ikelas a taw ka su manga baladusa."

*(Mataya 9:14-17; Luk 5:33-39)*

18Na su 'bpamangunut kanu Nabi Yahiya enggu kanu lumpukan a Parisiyu na tatap 'bpamebpuasa. Na aden manga taw a sinemupeg kanu Isa al-Masih ka nia nilan pidtalu sa lekanin na "Nginan ka su 'bpamangunut kanu Yahiya enggu su 'bpamangunut kanu lumpukan a Parisiyu na 'bpamebpuasa ugaid'a su 'bpamangunut sa leka na dikena 'bpamebpuasa?" 19Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan sa ukita a pakenalan na "Ngintu, makabpuasa besen su manga ana nu pegkawingen amaika kaped'ilan pamun su mama a pegkawingen? Dili guna silan 'bpuasa taman sa kaped'ilan pan su mama a pegkawingen. 20Ugaid'a mauma su gay a kuan den su mama a pegkawingen na entu ba su kutika a kabpuasa nilan." 21Na pidtalu nin pan i "Dala man temapi sa bagu a ginis kanu labing a balegkas ka amaika 'gkegken den su bagu a ginis na mangagandel'in su ginis'u labing a balegkas na makin den 'gkasela su kisi nin. 22Na dala bun demiken sa bagu pamun a ig'a ubas kanu labing a taguan na ig'a ubas a upis'a binatang kagina makapambetu nu bagu a ig'a ubas su labing a taguan a upis'a binatang na amaika maitu na maudud su ig'a ubas enggu 'gkalat su taguan a upis. Ugaid'a su bagu man a ig'a ubas na sia bu ipembetad kanu bagu a taguan a upis."

*(Mataya 12:1-8; Luk 6:1-5)*

23Na natabu kanu Gay nu Kabpangintelenen i 'bpagukit su Isa al-Masih lu kanu inawidan a bantad, na gagalu nu kabpagukit'ilan na 'bpangetes sa tiugkayan na bantad su 'bpamangunut lun. 24Daka nia pidtalu sa lekanin nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu na "Ilay ka ba, nginan ka penggalebeken nu 'bpamangunut sa leka i nan? Di a benal i nan 'gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen." 25Na

## Markus 2, 3

nia nin inisumpat kanilan na “Ngintu, da nu pamun mabatia kanu kitab u ngin i pinggula nu Daud<sup>n</sup> kanu timpu a pakanasisita sekanin enggu ’gkagutem apeg’u manga tagapeda nin <sup>26</sup>kanu timpu a nia pan mapulu sa langun nu ’bpamangurban na si Abiatar? Linemudep su Daud lu kanu walay a pedsimban kanu Kadenan ka kineman kanu pan a inigkurban kanu Kadenan. Na di a benal ’gkaalus a kanen nin su entu ka nia bu alus a makakan kanu entu na su ’bpamangurban. Na pidsan ka maitu na inenggan nin pan su manga tagapeda nin.” <sup>27</sup>Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Su Gay nu Kabpangintelenen na pinangaden kanu kapianan nu manga taw, dikena pinangaden su taw kanu kapianan nu Gay nu Kabpangintelenen. <sup>28</sup>Na kagina ka maitu na su Kaka nu Manusia na apia kanu Gay nu Kabpangintelenen na sekanin i Mapulu.”

*(Mataya 12:9-14; Luk 6:6-11)*

**3** <sup>1</sup>Na linemudep menem su Isa al-Masih lu kanu pedsambayangan nu manga Yahudi. Na aden mama lu a migkipes i sabala a lima nin. <sup>2</sup>Na pedtulikan nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu su Isa al-Masih ka pedsipatan nilan u amaika pagkapihan nin su mama a entu kanu Gay nu Kabpangintelenen ka enggu aden makasendit’ilan sa lekanin. <sup>3</sup>Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu mama a migkipes i lima nin na edtindeg sekanin lu kanu luk’u manga taw. <sup>4</sup>Entu pan ka nia nin pidtalu kanilan na “Ngin i ’gkaalus kanu Gay nu Kabpangintelenen, kanggula sa mapia atawa ka kanggula sa mawag; kaimatay atawa ka kalipuas kanu umul’u taw?” Ugaid’a da den inek-inek’ilan. <sup>5</sup>Na pinangingilay silan nu Isa al-Masih edtulik a ’gkasakit i ginawa nin enggu ’gkalidu a benal i ginawa nin sabap kanu kategas’u pamusungan nilan. Na nia nin pidtalu kanu mama a entu na “Betel ka i lima nengka a nan.” Daka binetel’in mambu taman sa migkapia su lima nin. <sup>6</sup>Na guna su maitu na minawa su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu ka kanu entu demun ba na mindidilimudan silan kaped’u manga taw nu Hirud<sup>o</sup> ka pinagitung’ilan u panun i kabinasa nilan kanu Isa al-Masih.

<sup>n</sup> 2:25 Daud Sekanin bun su Nabi Daud. Mailay su makapantag kanu nia sia kanu Ika-isa a Kitab’u Nabi Samuil 21 ayat 1 taman sa 6.

<sup>o</sup> 3:6 taw nu Hirud Na manga Yahudi a balapantag a manga taw enggu mabagel. Na binedtuan silan sa taw nu Hirud sabap sa lamig silan kanu sakambinabatan ni Hirud a pinandatu nu Sultan sa Ruma kanu dalepa a Palistin.

## Markus 3

### Su Kabarakat'u Isa al-Masih na Lawan pan kanu Kabarakat'u Saitan

<sup>7</sup>Ginemanat su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut sa lekanin ka linemu silan kanu lanaw nu Galili. Na madakel a benal a taw i midtatanggunut kanilan a ebpun sa dalepa a Galili enggu Yudia <sup>8</sup>taman den sa siudad a Awrusalim enggu dalepa a Idumia. Aden bun ebpun lu tampal sa sebangan nu lawas'a ig'u Jordan. Na madakel bun i ebpun sa embala-bala den kanu dalepa a Tair enggu Sidun. Nia sabap a kinalu nu langun nu taw a nia kanu Isa al-Masih na nakineg'ilan su langun nu penggalebeken nin. <sup>9</sup>Na sabap sa madakel a benal a taw na pidtalu nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut lun i magadil silan sa awang a kapagagayanan nin asal'a di sekanin malupit'u madakel a taw <sup>10</sup>kagina madakel den a benal i nakapagkapia nin. Na sabap sa nia na langun nu aden sakit'in na pedsusumaga den sa kapedsupeg'ilan kanu Isa al-Masih asal'a maami nilan sekanin. <sup>11</sup>Na uman sekanin 'gkailay nu manga saitan a minasuk kanu manga taw na ipendadsang'ilan su ginawa nilan lu kanu kasangunan nu Isa al-Masih taman sa ibpelalis'ilan pedtalu sa lekanin i "Seka su Tunggal'u Kadenan." <sup>12</sup>Ugaid'a inibpaliugat'in kanilan i di nilan a benal edtalu-talun u entain sekanin.

### Su Kinapamili nu Isa al-Masih kanu Sapulu enggu Dua a Sinugu nin

*(Mataya 10:1-4; Luk 6:12-16)*

<sup>13</sup>Na tinemakedeg su Isa al-Masih kanu palaw ka inenggat'in su manga pigkahanda nin a makaunut sa lekanin. Na linemu mambu silan. <sup>14</sup>Daka pinamili nin lu su sapulu enggu dua a pinggungalanan nin sa sinugu asal'a madtagapeda nin enggu masugu nin a makapangusiat <sup>15</sup>taman sa aden sa kanilan i bagel sa kapamugaw kanu manga saitan. <sup>16</sup>Na nia su sapulu enggu dua a napamili nin: Si Simiun a pinggungalanan nin sa Pitru.<sup>p</sup> <sup>17</sup>Su manga wata ni Zabidi a si Yakub enggu si Yuhan a pinggungalanan nu Isa al-Masih sa Buanirgis a nia nin maena na "Manga Wata na Lugung." <sup>18</sup>Si Anduk enggu si Pilipus,

---

*p* 3:16 Su Pitru na nia nin maena sa basa a Grik na *watu*.

## Markus 3

si Bintulumi, si Mataya, si Tumas enggu si Yakub a wata ni Alpayus, si Tadius, si Simiun a 'bpanindeg kanu dalepa, <sup>19</sup>enggu si Yahuda Iskalia a tempu kanu Isa al-Masih.

### **Su Kabarakat'u Isa al-Masih na dikena ebpun kanu Saitan**

(*Mataya 12:22-32; Luk 11:14-23; Luk 12:10*)

<sup>20</sup>Na guna su minuli su Isa al-Masih lu kanu walay na mindidilimudan menem lu i madakel a taw taman sa di den sekanin pakasengel pegkan apeg'u 'bpamangunut lun. <sup>21</sup>Na guna makineg'u pamilia nin su entu na linemu silan ka enggu nilan sekanin 'gkakua kagina nia pedtalun nu ped a taw na "Gkabuneg den sekanin." <sup>22</sup>Na nia menem pedtalun nu manga gulu nu pangitaban a ebpun sa Awrusalim na "Inasukan sekanin nu Datu na Giadsal.<sup>q</sup> Na sia pakanggulalan kanu bagel'u datu a nia nu manga saitan na 'bpamugaw sekanin sa manga saitan." <sup>23</sup>Daka pinaubay nu Isa al-Masih silan ka pidtalun nin kanilan sa ukit a pakenalan i "Panun i kabugaw nu datu nu manga saitan kanu ginawa nin demun? <sup>24</sup>Na amaika su pendatuan ka mambad-bad su manga taw nin na su entu a pendatuan na dili makadtindeg sa mauget. <sup>25</sup>Na amaika su sakambinabatan ka mambad-bad silan na su entu a sakambinabatan na dili mauget na makabpipitas silan. <sup>26</sup>Na maitu bun ba, amaika su Datu na Giadsal ka sungkangen nin su ginawa nin enggu mambad-bad su pendatuan nin na di makadtindeg nia pan mula na entu den ba i kapupus'in. <sup>27</sup>Na nia nin kabantang na mana man sekanin mabagel a mama a di kaludepan su walay nin asal'a agawn su manga kaaden nin, nia tabia na mapawik muna sekanin entu pan ka maagaw su manga kaaden nin.

<sup>28</sup>"Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i langun na kadusan nu manusia na mapakay a maampun, apia ngin pan i enggulan nilan a kasakutu na maampun bun. <sup>29</sup>Ugaid'a apia entain i semakutu kanu Suti a Ruh na dala kaampun lun, nia pan mula na mandusa nin i entu taman sa taman." <sup>30</sup>Na pidtalun nu Isa al-Masih i nia kagina pedtalun nilan i "Inasukan sekanin nu datu nu manga saitan."<sup>r</sup>

---

<sup>q</sup> 3:22 **Datu na Giadsal** Sia sa basa a Grik na *Bilsibul*, nia ba i ped a ngala nu Datu na Giadsal.

<sup>r</sup> 3:30 Saben-sabenal a su kabarakat'u Isa al-Masih na sia ebpun kanu Kadenan tembu ba kanu kinadtalu nu manga taw sa inasukan sekanin nu datu nu manga saitan na nakasakutu silan kanu Suti a Ruh nu Kadenan.

**Su Tidtu-tidtu a Pamilia nu Isa al-Masih**

*(Mataya 12:46-50; Luk 8:19-21)*

<sup>31</sup>Na nakauma su ina nu Isa al-Masih apeg'u manga suled'in a mama. Lu silan pedtindeg kanu liu nu walay na inipatawag'ilan su Isa al-Masih. <sup>32</sup>Na madakel a taw a 'bpamagagayan i nakabalibet sa lekanin kanu entu ba. Na nia nilan pidtalu sa lekanin na "Gulu, nan sa liu su ina nengka enggu su manga suled'engka a mama, 'bpangilayn ka nilan." <sup>33</sup>Daka nia nin inisumpat kanilan na "Entain besen i ina ku enggu manga suled ku a mama?" <sup>34</sup>Na pinangingilay nin edtulik su nakabalibet sa lekanin a 'bpamagagayan ka nia nin pidtalu na "Ilay nu, nia ba su ina ku enggu manga suled ku a mama! <sup>35</sup>Ka apia entain man i penggalebek kanu kahanda nu Kadenan na entu ba su suled ku a mama enggu babay enggu ina ku."

**Su manga Pakenalan makapantag kanu Kadtalu nu Kadenan**

*(Mataya 13:1-9; Luk 8:4-8)*

**4** <sup>1</sup>Na linemudsu menem mamandu su Isa al-Masih lu kanu ligid'u lanaw nu Galili. Na madakel a benal a taw i mindidilimudan lu kanu ubay nin tembu ba nageda sekanin kanu awang ka lu ba sekanin nagagayan. Na saleta mambu na su madakel a taw na lu bu silan kanu ligid'u lanaw. <sup>2</sup>Na madakel i inipamandu nin kanilan sa ukit a pakenalan. Na kanu kabpamandu nin na nia nin pidtalu kanilan na <sup>3</sup>"Pakikineg kanu sa mapia! Aden kun mama a linemu sa dalem ka sinemaud sa uni. <sup>4</sup>Na sia kanu kapedsaud'in na aden naulug sia kanu ligid'u lalan na guna mauma nu manga papanuk na kinan nilan. <sup>5</sup>Na aden menem naulug sia kanu manga watu a natangguban na paidu a lupa na nangagan a benal minetu kagina manipis bu i lupa nin. <sup>6</sup>Na guna makakayang-kayang su senang na nalanes taman sa nagangu kagina da gaid makandalid. <sup>7</sup>Na aden menem naulug lu kanu lupa a aden utan nin a sudangen na guna su migkasela su manga utan na natangguban nu manga utan su pamulan taman sa dala makaunga. <sup>8</sup>Na su ped menem na lu naulug kanu mapia a lupa na minetu, migkasela taman sa minunga sa mapia. Na aden minunga sa telupulu takep, aden menem minunga sa nempulu takep enggu aden bun minunga sa magatus takep." <sup>9</sup>Na nia nin pan pidtalu kanilan na "Apia entain i aden tangila nin a pakikineg na makikineg sa mapia."

## Markus 4

(Mataya 13:10-23; Luk 8:9-18)

<sup>10</sup>Na guna su natalipulu den su Isa al-Masih enggu su sapulu enggu dua a pinamili nin apeg den nu manga ped pan a 'bpamakikineg lun na inidsa nilan sa lekanin u ngin i maena nu manga pakenalan a entu a inipamandu nin. <sup>11</sup>Nia nin pidtalu kanilan na "Inipayag den sa lekanu su nakapagena a makapantag kanu kapendatu nu Kadenan. Ugaid'a kanu ped a manga taw a di 'bpamaginugut na ibpamandu ku kanilan su langun sa ukit a pakenalan. <sup>12</sup>Na natuman sia ba su nakadalem kanu kitab a

'Matag silan 'bpangingilay 'bpamikal  
na dala 'gkailay nilan,  
matag silan 'bpamakikineg 'bpamikal  
na dala 'gkatuntayan nilan  
ka u dikena maitu  
na basi edtaubat bun silan  
taman sa maampun bun.'<sup>s</sup>"

<sup>13</sup>Na nia nin pan pidtalu kanilan na "Amaika di nu 'gkatuntayan su nia a pakenalan na panun pan i katuntay nu kanu ped pan a manga pakenalan? <sup>14</sup>Na su inisaud'u mama na su kadtalu nu Kadenan. <sup>15</sup>Na su ligid'u lalan a naulugan nu uni na mana bun su manga taw a sinaudan kanu kadtalu nu Kadenan. Na kanu kinakineg'ilan kanu kadtalu nu Kadenan na namagayas su Datu na Giadsal lemu ka kinua nin su kadtalu nu Kadenan a inisaud lu kanilan. <sup>16</sup>Su ped menem na mana bun su watu a natangguban na paidu a lupa a naulugan nu uni. Na endaw i kinakineg'ilan kanu kadtalu nu Kadenan na tinalima nilan taman sa napia a benal i ginawa nilan. <sup>17</sup>Ugaid'a dala gaid endalid su kadtalu nu Kadenan lu kanilan tembu dala silan 'gkaugut kanu kabpaginugut'ilan ka endaw i katingguma nu kamalasyan atawa ka kapamungkaid sabap kanu kadtalu nu Kadenan na entu bun ba na taligkudanan nilan su paginugut'ilan. <sup>18</sup>Na su ped menem a taw na mana su lupa a aden utan nin a sudangen a naulugan nu uni. Nakikineg silan kanu kadtalu nu Kadenan <sup>19</sup>ugaid'a guna makatingguma su kamutuan kanu sagugunay a timpu, su kasimpang sabap kanu kakawasan enggu su kalilini kanu kaduduniay na nabausan su kadtalu nu Kadenan taman sa dala

---

<sup>s</sup> 4:12 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 6 ayat 9 taman sa 10.

## Markus 4

makaunga. <sup>20</sup>Ugaid'a su ped menem a taw na mana su mapia a lupa a naulugan nu uni. Nakikineg silan enggu tinalima nilan su kadtalu nu Kadenan taman sa nakaunga sa mapia, aden minunga sa telupulu takep, aden menem minunga sa nempulu takep enggu aden bun menem minunga sa magatus takep."

<sup>21</sup>Na pidtalu bun nu Isa al-Masih kanilan i "Ngintu, su palitan a tinutudan na sia ibetad kanu aung'u katri udi na dapengan? Dikena basi maitu ka su palitan a tinutudan na sia dait a ibetad kanu 'bpanaguan lun. <sup>22</sup>Na maitu bun ba su kandatu nu Kadenan a nakapagena, na di bun mauget na makapayag bun. <sup>23</sup>Na apia entain i aden tangila nin a pakakineg na makikineg sa mapia."

<sup>24</sup>Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Itagu nu sa ginawa su ngin i 'gkakineg'u. Na u ngin i kadakel a inggay nengka na maitu bun ba i kadakel a matalima nengka enggu kaumanan pan su ngin i natalima nengka den. <sup>25</sup>Nia nin maena na apia entain i makikineg kanu panduan ku na edsisinggumanan pan su inenggay lun a katuntay. Ugaid'a apia entain menem i di makikineg kanu panduan ku na su paidu a katuntay nin na kuan pamun su entu."

### **Su manga Pakenalan makapantag kanu Kapendatu nu Kadenan**

<sup>26</sup>Na nia pidtalu nu Isa al-Masih na "Su kandatu nu Kadenan na mana bun su 'bpanudtulen nu nia a pakenalan a 'Aden kun mama a pedsaud sa uni kanu lupa. <sup>27</sup>Na guna su nakasaud'in den su uni na magabi sa malamag na miniga embangun bu sekanin taman sa da nin katawi u panun i kinaetu nin taman sa kinagkasela nin. <sup>28</sup>Na su lupa den mismu i napagkasela enggu napaunga kanu uni a inisaud'in. Pagan-paganay na linemeteb taman sa migkasela entu pan ka minunga taman sa migkalutu su unga nin. <sup>29</sup>Na guna su mapakay den a pagaganin na namagayas sekanin lemu a minit sa kumpay ka kinumpay nin sabap sa nauma den su timpu nu kabpagagani.' "

*(Mataya 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)*

<sup>30</sup>Na nia nin pan pidtalu kanilan na "Ngin basi i kalagidan tanu kanu kapendatu nu Kadenan? Atawa ka ngin basi i pakenalan a dait a usalen ku sa kapatuntay ku lun sa lekanu? <sup>31</sup>Na mana bun man i nia kanu lagas'u 'gkamun a mustasa a inipamula kanu lupa. Na matag i nia isa kanu langun nu manganaut a lagas sia sa dunia <sup>32</sup>na u makapamula den

## Markus 4, 5

kanu lupa na 'bpagetu taman sa pegkasela enggu 'gkabaluy a masela sa langun na 'gkakamun. Na pedsapak i nia sa mangasela taman sa mapakay a kadsalagan enggu kasilungan na manga papanuk.”<sup>33</sup> Na ibpamandu nin bun kanilan su kandatu nu Kadenan sa ukit a madakel pan a manga pakenalan a maya ba kanu manga pakenalan a nia sa endaw taman i kapakikineg'ilan lun. <sup>34</sup>Na nia ukit a kabpamandu nin kanilan na sa ukit bu na pakenalan ugaid'a amaika 'gkatalipulu bun den silan kanu 'bpamangunut lun na pedsinantalen nin kanilan su langun-langun.

### **Su Kinasapal'u Isa al-Masih kanu Mabandes a Sambel**

*(Mataya 8:23-27; Luk 8:22-25)*

<sup>35</sup>Na kanu kinasedep'u senang kanu entu bun ba a gay na pidtalu nu Isa al-Masih kanu 'bpamangunut sa lekanin i “Lemipag tanu.” <sup>36</sup>Daka ginanatan nilan su madakel a taw ka nageda silan kanu awang a 'bpagagayanan nu Isa al-Masih ka linemipag silan kanu lanaw kaped'u Isa al-Masih. Na aden bun manga ped a awang a pinagedan nu manga taw a kaped'ilan. <sup>37</sup>Daka nakatingguma i mabandes a benal a sambel. Na 'gkalumpak'u mangasela a bagel su awang taman sa sama bun den di 'gkapenu na ig su awang. <sup>38</sup>Saleta mambu na pedtulug su Isa al-Masih lu kanu ulinan nu awang a minulun den 'bpia. Daka pinukaw nilan sekanin ka pidtalu nilan sa lekanin i “Gulu, nginan, da demun sa leka i 'gkanggula tanu a nia? 'Gkaled tanu den.” <sup>39</sup>Na mimbangun sekanin ka sinapalan nin su sambel enggu nia nin pidtalu kanu lanaw na “Lenek ka san! Patana ka.” Na tinemelen mambu su sambel enggu lineminaw mambu sa mapia su lanaw. <sup>40</sup>Na nia nin pidtalu kanu 'bpamangunut lun na “Nginan ka 'gkangagilekan kanu? Dala pamun salig'u?” <sup>41</sup>Daka kinukuk silan na gilek taman sa nia nilan nakapamagidsaya na “Entain besen i taw a nia, apia su sambel enggu lanaw na 'bpaginugut sa lekanin?”

### **Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Mama a Inasukan na manga Saitan**

*(Mataya 8:28-34; Luk 8:26-39)*

**5** <sup>1</sup>Na nakadunggu su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut sa lekanin lu kanu lipag'u lanaw, lu kanu dalepa nu manga taw sa Girasa.<sup>t</sup> <sup>2</sup>Na

---

<sup>t</sup> 5:1 manga taw sa Girasa Su ped na nia nilan kinasulat lun na *manga taw sa Gadara*, su ped menem na *manga taw sa Girgisa*.



## Markus 5

kanu kinambaba nu Isa al-Masih kanu awang na nakatekaw demun sekanin sinumbak' u mama a lu nakabpun kanu manga lebeng. Su mama a nia na inasukan na saitan <sup>3</sup> enggu lu den ba sekanin pegkakaleben kanu 'bpamelebengan. Na da den pakagaga sa lekanin pebpawik, apia nia pan 'bpagusalen sa kapebpawik lun i sangkali na di den 'gkagaga. <sup>4</sup> Kagina tatap den sekanin pedsangkalian enggu pebpawiken ugaid'a 'gkagetas'in bun su sangkali kanu lima nin enggu 'gkalupet'in penggetas su sangkali kanu ay nin. Na da den isa pan a pakagaga lun pegkumpen. <sup>5</sup> Na magabi sa malamag na pendadalalis sekanin lu kanu 'bpamelebengan enggu lu kanu kabakuludan taman sa 'bpamalian nin sa manga watu su lawas'in.

<sup>6</sup> Na guna nin masandeng su Isa al-Masih na pidtatalaguyan nin semugiud <sup>7</sup> ka inilalis'in sa matanug i "Seka Isa a Tunggal' u Kadenan a Mapulu sa Langun, di aku nengka den 'bpelusudi. Idsapa nengka kanu Kadenan i di aku nengka 'bpelasaya." <sup>8</sup> Na pidtalu nin i nia sabap sa pidtalu sekanin nu Isa al-Masih sa "Saitan, awai ka i mama a nan!" <sup>9</sup> Na inidsan sekanin nu Isa al-Masih sa "Entain i ngala nengka?" Na nia nin inisumpat na "Nia ku ngala na Sakian-kian kagina madakel kami." <sup>10</sup> Na inibpaliugat'in mangeni kanu Isa al-Masih i di silan paawan kanu entu a kalupan.

<sup>11</sup> Na kanu entu ba na aden madakel a benal a manga taw sa lupa a papegkanen lu kanu pipi nu bakulud. <sup>12</sup> Daka inipamagayuk' u manga saitan mangeni kanu Isa al-Masih i "Lu kami nengka den paasuka kanu manga taw sa lupa a entu." <sup>13</sup> Na sinugutan nin mambu silan. Guna su maitu na linemiu su manga saitan kanu mama ka minasuk silan lu kanu manga taw sa lupa. Daka su manga taw sa lupa a manga dua ngibu i kadakel'in na nakadtatalaguy silan lu kanu matibeng a bakulud taman sa namakatibpu silan kanu lanaw enggu nanged.

<sup>14</sup> Guna su maitu na su manga pedtuganul kanu manga taw sa lupa na midtatalaguy silan mamagayas lu kanu siudad taman den kanu manga embala-bala pan a manga dalepa ka pinanudtul' ilan su entu lu kanu manga taw. Na namelu mambu su manga taw ka enggu nilan mailay u ngin i nanggula.

<sup>15</sup> Na guna silan makauma kanu Isa al-Masih na nailay nilan i 'bpagagayan den su mama a inasukan na sakian-kian na manga saitan enggu nakambalegkas den taman sa nakatidtu den i itungan nin. Daka

## Markus 5

nangagilekan silan. <sup>16</sup>Na su manga natabu demun kanu entu a nanggula na pidsinantal'ilan kanilan su ngin i nanggula nu mama a entu a inasukan na manga saitan enggu su nanggula nu manga taw sa lupa. <sup>17</sup>Daka inipamagayuk'ilan mangeni kanu Isa al-Masih i ganatan nin den su inged'ilan.

<sup>18</sup>Na guna su 'bpageda den su Isa al-Masih kanu awang na su mama a inasukan na manga saitan na inipamagayuk'in mangeni kanu Isa al-Masih i paunuten nin sekanin. <sup>19</sup>Ugaid'a da sekanin suguti nu Isa al-Masih ka makin nin pidtalu sa lekanin i "Uli ka, ka panudtul ka kanu manga pagali nengka u ngin i manga pinggula nu Kadenan sa leka enggu panun i kinakalimu nin sa leka." <sup>20</sup>Guna su maitu na ginemanat sekanin ka inipayapat'in manudtul lu kanu manga dalepa sa Dikapulis<sup>u</sup> su ngin i manga pinggula sa lekanin nu Isa al-Masih. Daka su langun nu nakakineg kanu entu na sangat a nangagaip.

### **Su Kabarakatan nu Isa al-Masih sa Kapagkapia enggu Kapambibiag 'Bpaluman** (*Mataya 9:18-26; Luk 8:40-56*)

<sup>21</sup>Na nageda su Isa al-Masih kanu awang ka linemipag menem kanu lanaw. Na guna sekanin makadunggu na nalimudan sekanin na madakel a benal a taw lu kanu ligid'u lanaw. <sup>22</sup>Na isa kanu 'gkangaunutan nu pedsambayangan nu manga Yahudi a bedtuan sa Yairus i linemu. Na endaw i kinailay nin kanu Isa al-Masih na sinemugiud kanu ay nin <sup>23</sup>ka inipakalimu-limu nin mangeni sa lekanin i "U mapakay bu sa leka na unut ka sa laki ka su wata ku a babay a papedtayan ku na pebpaya. Na u kadapenetan nengka bu kanu lima nengka na 'gkapia sekanin taman sa mauyag." <sup>24</sup>Daka minunut mambu sa lekanin su Isa al-Masih.

Na madakel a benal i midtatanggunut sa lekanin taman sa pedsusumaga den su manga taw sa kapedsupeg'ilan lun. <sup>25</sup>Daka aden babay a nakasapulu enggu dua lagun den na pebpupulugu bu. <sup>26</sup>Na sangat a 'gkalasay den sekanin sa kapenggamat'u madakel den a taligamat taman sa naibped den su langun nu kaaden nin sa

---

<sup>u</sup> **5:20 Dikapulis** Nia nin maena sa basa a Grik na *sapulu a ciudad*. Masela i nia a dalepa lu matampal sa sebangen nu lanaw nu Galili enggu lawas'u ig'u Jordan. Aden bun pegkaleben a manga taw a Yahudi kanu nia a manga dalepa ugaid'a nia kadakelan a pegkaleben lun na dikena-Yahudi a manga taw.

## Markus 5

kapapenggamut'in ugaid'a da bun sekanin 'gkapia ka nia pan mula na makin pan nangiseg su sakit'in. <sup>27</sup>Nakineg'in su manga 'bpanudtulenu manga taw pantag kanu Isa al-Masih. Daka lu kanu luk'u manga taw, lu kanu kataligkudanan nu Isa al-Masih na pinaginapas'u babay i kasupeg'in lun asal'a maami nin su balegkas'u Isa al-Masih <sup>28</sup>kagina nia nin 'gkadtalu kanu ginawa nin na "Apia maami ku bu su balegkas'in na 'gkapia aku den." <sup>29</sup>Guna nin maami na midsambuta demun mambu i kinatelen nu kapebpupulugu nin. Na nagedam'in kanu lawas'in i naawa su sakit'in. <sup>30</sup>Na entu demun ba na nadsagipa nu Isa al-Masih i kinaliu nu kabarakat sia kanu ginawa nin daka sinangulan nin su madakel a taw ka inidsa nin i "Entain i minami a entu sa balegkas ku?" <sup>31</sup>Na nia nadtalu nu 'bpamangunut sa lekanin na "Gkailay nengka den i madakel a manga taw a pakadsusumaga den sa kapedsupeg'ilan sa leka na idsa nengka pamun u entain i minami sa leka?" <sup>32</sup>Ugaid'a 'bpangingilayn bun nu Isa al-Masih u entain i minggula sa entu sa lekanin. <sup>33</sup>Na su babay a entu na 'gkatawan nin su ngin i nanggula. Na sinemupeg sekanin kanu Isa al-Masih a pegkegkel'a gilek taman sa sinemugiud sekanin ka pidtalu nin su ngin i bantang a nanggula. <sup>34</sup>Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Manga dua na suled, su salig'engka i napagkapia sa leka, uli ka den sa malilintad ka su sakit'engka na naawa den."

<sup>35</sup>Na gagalu nu kapedtalu nu Isa al-Masih na aden namakauma a lu nakabpun kanu walay ni Yairus. Nia nilan pidtalu kani Yairus na "Su wata nengka na minatay den, di ka den 'bpagangga su Gulu." <sup>36</sup>Ugaid'a dala ipamamantag'u Isa al-Masih su pidtalu nilan a entu ka makin nin pidtalu kani Yairus i "Da ka 'gkagilek, pakabagel ka su salig'engka." <sup>37</sup>Na da ped a sinugutan nu Isa al-Masih a makaunut sa lekanin nia tabia na si Pitru bu enggu su edsuled a si Yakub enggu Yuhan. <sup>38</sup>Na guna silan makauma lu kanu walay ni Yairus na nailay nu Isa al-Masih i 'gkangabusiug enggu 'bpamanguliang sa matanug su manga taw lu. <sup>39</sup>Na guna silan makaludep kanu walay na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Nginan ka 'gkangabusiug kanu enggu 'bpamanguliang kanu? Dikena man minatay su wata a nan ka pedtulug bu sekanin." <sup>40</sup>Na nadtatawan nilan su Isa al-Masih. Ugaid'a pinaliu silan langun nu Isa al-Masih ka nia nin bu inisama na su manga tagapeda nin, su ama nu wata enggu su ina nin. Entu pan ka linemudep silan lu kanu nabetadan nu wata. <sup>41</sup>Na inami nin sia sa lima su wata ka nia nin pidtalu lun na "Talita kum,"

Markus 5, 6

nia nin maena na “Bai, pedsugun ku seka sa embangun ka.” <sup>42</sup>Na entu demun ba na mimbangun mambu su wata a nakasapulu enggu dua lagun den i umul’in taman sa mindadalakaw sekanin. Daka sangat a nangagaip silan. <sup>43</sup>Na inibpaliugat’in semugu kanilan i apia sakataw na dala dait a edtalan nilan kanu entu. Entu pan ka inisugu nin i enggan nilan sa makan su wata.

**Su Isa al-Masih na dala Talima lu kanu Dalepa nin demun**

*(Mataya 13:53-58; Luk 4:16-30)*

**6** <sup>1</sup>Na ginemanat su Isa al-Masih kanu entu a dalepa ka linemu kanu dalepa nin a Nasarit. Na inunutan mambu sekanin nu ’bpamangunut lun kanu kinalu nin. <sup>2</sup>Na guna den menem mauma su Gay nu Kabpangintelenen na linemudsu menem sekanin mamandu lu kanu pedsambayanan nu manga Yahudi. Na su madakel a taw a namakakineg sa lekanin na sangat a nangagaip taman sa nia nilan ’gkangadtalu na “Endaw nakua nu taw a nia su langun nu kataw nin? Ngin den mambu a ilemu i initulun a nia sa lekanin! Panun a nan ka pakanggalebek sekanin sa kabarakatan? <sup>3</sup>Dikena ba panday bu sekanin a wata ni Mariam enggu su manga suled’in a mama na si Yakub, Yusi, Yahuda enggu Simiun? Dikena ba su manga suled’in a babay na kaped tanu bun sia?” Guna su maitu na nasakit i ginawa nilan sa lekanin. <sup>4</sup>Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Apia endaw na ’bpagadatan su nabi tabia bu kanu dalepa nin demun enggu kanu pamilia nin taman den kanu manga pagali nin.” <sup>5</sup>Kagina ka maitu na di pakanggula lu su Isa al-Masih sa kabarakatan nia tabia na kapapegkapia nin bu kanu ped a sakiten lu sa ukrit a kapendapenet’in lun. <sup>6</sup>Na nagaipan nu Isa al-Masih su kada na salig’ilan.

**Su Kinasugu nu Isa al-Masih kanu Sapulu enggu Dua a Pinamili nin a ’Bpamangunut lun**

*(Mataya 10:5-15; Luk 9:1-6)*

Na tinaneb-taneb’u Isa al-Masih su embala-bala a inged lu ka namamandu lu ba. <sup>7</sup>Na linimud’in su sapulu enggu dua a pinamili nin ka sinugu nin silan sa enggaga-dua kataw enggu inenggan nin silan sa bagel sa kapamugaw sa manga saitan. <sup>8</sup>Na pinanutuman nin silan sa dala pananggiten nilan kanu kandadalakaw nilan nia tabia na tudek bu,

## Markus 6

dala pegken, dala taguan a apia ngin enggu dala kuleta kanu uyut'ilan. <sup>9</sup>Na mapakay a edsandal silan ugaid'a di silan mananggit sa ped pan a balegkas. <sup>10</sup>Na nia nin pan pidtalu kanilan na "Apia endaw i kaludepan nu a walay na lu kanu den ba tumpa taman sa kaganat'u menem kanu entu a dalepa. <sup>11</sup>Na apia endaw menem a dalepa i dili temalima enggu makikineg sa lekanu na ganati nu taman sa ipubpug'u su libubuk'u ay nu<sup>v</sup> kanu kasangulan nu manga taw lu a amadan sa sungkang kanilan." <sup>12</sup>Daka ginemanat den mambu lu su manga sinugu nin ka inipangusiat'ilan i dait a edtataubat su manga taw. <sup>13</sup>Na madakel a taw i nabugawan nilan sa manga saitan enggu madakel bun a manga sakiten i nakapagkapia nilan sa ukit a kinadapenet'ilan lun sa lana.

### Su Ukit a Kinapatay nu Yahiya a 'Bpanalawat

(Mataya 14:1-12; Luk 9:7-9)

<sup>14</sup>Na nakauma sa pakinegan ni Datu Hirud<sup>w</sup> su langun nu entu kagina 'gkabadtug den a benal su ngala nu Isa al-Masih. Nia kataw nu ped a manga taw na "Mimbibiag 'bpaluman su Yahiya a Nanalawat tembu ba pakanggalebek sekanin sa manga kabarakatan." <sup>15</sup>Ugaid'a nia menem pedtalu nu ped a manga taw na "Sekanin su Nabi Ilias."<sup>x</sup> Su ped menem na "Isa sekanin a nabi a mana bun kanu manga nabi paganay."

<sup>16</sup>Na kanu kinakineg'i Hirud kanu entu na nia nin nadtalu na "Mimbibiag 'bpaluman su Yahiya a pinaputukan ku sa ulu." <sup>17</sup>Kagina si Hirud man i napasigkem enggu napapawik kanu Yahiya ka inipabilanggu nin asal'a kasuatan sekanin nu kaluma nin a si Hirudias a danden a kaluma nu suled'in a si Pilipus. Kagina tatap sekanin pedtalu nu Yahiya <sup>18</sup>sa "Dikena wagib a pinangaluma nengka su kaluma nu suled'engka." <sup>19</sup>Na sabapan i entu na kinabensi a benal ni Hirudias kanu Yahiya taman sa kiugan nin sekanin mimatay. Ugaid'a di nin i entu

---

<sup>v</sup> 6:11 **ipubpug'u su libubuk'u ay nu** Sia kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi na nia ba i ukit'ilan sa kapailay nilan sa pegkias silan taman sa su entu a manga taw a ipegkias'ilan na nakasibay den kanu Kadenan.

<sup>w</sup> 6:14 Su **Datu Hirud** a nia na sekanin si *Hirud Antipas* a pendatu kanu Galili enggu Piria kanu entu a timpu. Wata sekanin nu nauna a Hirud.

<sup>x</sup> 6:15 **Nabi Ilias** Iganat kanu timpu nin na nakalima gatus lagun pan i naipus bagu nakauma su Isa al-Masih sia sa dunia. Na sia sa katuntay nu manga taw a Yahudi na su Nabi Ilias na embalingan sia sa dunia bagu makauma su Masih. Sia nilan i entu kinandut kanu nakadalem kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Malakias 4 ayat 5 taman sa 6.

## Markus 6

'gkanggula <sup>20</sup> sabap sa 'bpagingatan ni Hirud sa da manggula nin su Yahiya kagina si Hirud na aden gilek'in kanu Yahiya sabap sa katawan nin i ikelas enggu suti sekanin a taw. Na apia 'gkalingasa a benal i ginawa nin sa kapakikineg'in kanu Yahiya na kalilinian nin bun gaid sekanin mamakikineg.

<sup>21</sup> Na nakauma su mapia a kutika kani Hirudias, kanu timpu a kapedsele-sela kanu gay nu kinambata kani Hirud a inenggat'i Hirud su 'gkangasaligan nin a manga mapulu taman den kanu manga mapulu nu sundalu enggu kanu manga balapantag a manga taw sa Galili <sup>22</sup> na su wata ni Hirudias a laga na linemudep ka midsagayan. Na nakasuat i entu kanu ginawa ni Datu Hirud taman den kanu manga ana nin. Daka nia nin pidtalu kanu laga na "Pangeni ka den sa laki i apia ngin a pegkiugan nengka ka inggay ku sa leka," <sup>23</sup> taman sa inibpasad'in pan sa mabagel i "Apia ngin i pangenin nengka sa laki na inggay ku sa leka apia sabad pan kanu pendatuan ku." <sup>24</sup> Daka linemiu su laga ka inidsa nin kanu ina nin i "Ngin i pangenin ku?" Na nia inisumpat'u ina nin na "Su ulu nu Yahiya a 'Bpanalawat." <sup>25</sup> Na namagayas menem sekanin lemudep ka pidtalu nin kani Datu Hirud i "Nia ku 'gkalinian na inggay nengka saguna demun su ulu ni Yahiya a 'Bpanalawat, sia nengka ibetad sa lampay." <sup>26</sup> Na sangat a nalidu i ginawa ni Datu Hirud ugaid'a sabap sa nakadsapa nin sia kanu adapan nu manga ana nin su entu na di nin 'gkalilinian a kabpalawan nin su laga. <sup>27</sup> Daka entu demun ba na inisugu ni Datu Hirud kanu sakataw kanu manga tameng'in i pananggiten sa lekanin su ulu nu Yahiya. Na ginemanat mambu su tameng ka pinutukan nin sa ulu su Yahiya lu kanu bilangguan. <sup>28</sup> Na guna su mimbalingan su tameng na nait'in den su ulu nu Yahiya a inibetad sia sa lampay ka inenggay nin kanu laga. Entu pan ka inenggay menem'u laga kanu ina nin. <sup>29</sup> Guna makineg'u 'bpamangunut kanu Yahiya su nanggula nin na kinua nilan su bangkay nin ka inikubul'ilan.

**Su Kinapagkadakel'u Isa al-Masih kanu Pan enggu Seda a Inipakan kanu Madakel a Taw**

*(Mataya 14:13-21; Luk 9:10-17; Yuhan 6:1-14)*

<sup>30</sup> Na su manga sinugu nu Isa al-Masih a makapangusiat na mindidilimudan lu sa lekanin ka pinanudtul'ilan su langun nu pinggalebek'ilan enggu su inipamamandu nilan. <sup>31</sup> Na sabap sa madakel

## Markus 6

a benal i manga taw a pedsusulanga den 'bpelu kanilan na apia su kapegkan nilan na di nilan den pakasengel. Daka pidtalun nu Isa al-Masih kanilan i "Sia kanu ka lemu tanu sa nakadtawan-tawan a dalepa ka enggu tanu makapangintelenen sa paidu." <sup>32</sup>Na ginemanat mambu silan a nageda sa awang ka linemu den silan kanu nakadtawan-tawan a dalepa. <sup>33</sup>Na kanu kapengganat'ilan na madakel i nakailay kanilan taman sa nakilala silan nu manga taw. Guna su maitu na midtatalaguy den su manga taw a entu a ebpun den kanu embala-bala a inged ka linemu silan kanu pebpawangan nu Isa al-Masih enggu su manga sinugu nin taman sa silan pan i nauna nakauma kanilan lu. <sup>34</sup>Na endaw i kinatepad'u Isa al-Masih na nailay nin su madakel a benal a taw. Na nalat i nanam'in kanilan ka mana silan manga \*bili-bili a dala pedtuganul lun. Kagina ka maitu na pinamamandu nin silan sa madakel a panduan.

<sup>35</sup>Na guna su pedsukilep den na sinemupeg kanu Isa al-Masih su manga sinugu nin a 'bpamangunut lun ka nia nilan pidtalun sa lekanin na "Pedsukilep den na nakadtawan-tawan i nia a dalepa, <sup>36</sup>paganat ka den i manga taw a nia asal'a makalu silan kanu manga inged ka enggu silan makapamasa sa makan nilan." <sup>37</sup>Ugaid'a nia pidtalun nu Isa al-Masih kanilan na "Sekanu i enggay kanilan sa makan." Daka nia nilan nakasumpat na "Panun i kanggula sa entu? Ka amaika maitu na nasisita nami i mamasa sa makan a alaga na timbang a pila ulan a sukay<sup>y</sup> na gumagalebek asal'a makakan silan langun." <sup>38</sup>Daka nia pidtalun nu Isa al-Masih kanilan na "Ilay nu kun na u ngin i kadakel a makan san." Na guna nilan den mailay na pidtalun nilan sa lekanin i "Lima timan bu a pan enggu dua timan a seda."

<sup>39</sup>Daka inisugu nin kanu manga taw i endudulumpuk silan mayan lu kanu damautan. <sup>40</sup>Na mindudulumpuk den mambu silan magagayan sa aden enggaga-magatus enggu aden enggaga-limapulu kataw. <sup>41</sup>Daka kinua nu Isa al-Masih su lima timan a pan enggu su dua timan a seda ka tinemingada kanu langit ka midsukul-sukul enggu pinugi nin su Kadenan. Entu pan ka pidtebi-tebi nin su manga pan ka inenggay nin kanu 'bpamangunut lun ka enggu nilan makatalagad kanu madakel

---

<sup>y</sup> 6:37 **timbang a pila ulan a sukay** Sia sa basa a Grik na *dua gatus a dinarius*. Sakadinarius na sagay a sukay nu gumagalebek kanu entu a timpu. Nia nin maena na su dua gatus a nia a dinarius na sukay den nu gumagalebek kanu dalem'u manga walu ulan.

## Markus 6

a taw. Na maitu bun ba su seda a dua timan, pinamagumun nin bun kanilan. <sup>42</sup>Na nakakan su langun nu taw taman sa nangaugug silan. <sup>43</sup>Na aden pan nangasama nu manga taw keman a nia kadakel a nalimudan lun na sapulu enggu dua kabukag. <sup>44</sup>Na su manga mama bu a nakakan na lima ngibu den i kadakel'in.<sup>z</sup>

### **Su Kinalakaw nu Isa al-Masih kanu Liwawaw nu Lanaw**

*(Mataya 14:22-33; Yuhan 6:15-21)*

<sup>45</sup>Na endaw i kinapasad'u entu na pinapageda mamagayas'u Isa al-Masih su 'bpamangunut lun lu kanu awang ka pinauna nin silan lemipag lu kanu dalepa a Bitsaida. Saleta mambu na pinauli nin den su madakel a taw. <sup>46</sup>Na guna su namakaganat den silan na tinemakedeg sekanin lu kanu palaw ka nangenin-geni.

<sup>47</sup>Daka guna su pedsukilep den na lu den sa kalud su awang a pinagedan nu 'bpamangunut lun, saleta mambu na su Isa al-Masih na natalipulu bun den lu kanu palaw. <sup>48</sup>Na nasandeng'u Isa al-Masih silan a 'gkapasangan a benal pebpula sabap sa 'gkadsumbak'ilan su sambel. Na kanu manga magan den mapita na tinemundug su Isa al-Masih kanilan a linemakaw bu kanu liwawaw nu lanaw. Na nia nin kahanda na lampasan nin silan. <sup>49</sup>Ugaid'a guna nilan sekanin mailay na nia nilan lun kataw na manginggilek. Na nakalalis silan langun <sup>50</sup>kanu kinailay nilan lun ka nangagilekan a benal silan. Ugaid'a midtalu mamagayas su Isa al-Masih sa "Da kanu 'gkagilek ka saki man i nia. Pagkabagel'u i manggiginawa nu." <sup>51</sup>Daka nageda sekanin kanu awang'ilan. Na endaw i kinapageda nin na napenek su sambel. Na sangat a nangagaip silan. <sup>52</sup>Ka apia man nambamatan nilan den su kinapagkadakel'u Isa al-Masih kanu pan enggu seda na di nilan pamun 'gkatuntayan u entain su Isa al-Masih sabap sa di pamun i entu 'gkasaut'a pamikilan nilan.

*(Mataya 14:34-36)*

<sup>53</sup>Na kanu kinalipag'ilan na lu silan nakabpawang kanu dalepa a Ginisarit. Daka lu den ba silan dinemunggu. <sup>54</sup>Na endaw demun i

---

<sup>z</sup> 6:44 Na su manga mama bu a nakakan na lima ngibu den i kadakel'in Na sia kanu adat-betad'ilan kanu entu a timpu na di ibpagamung pembilang su manga babay atawa ka su manga wata.



kapembaba nilan kanu awang na nakilala nu manga taw su Isa al-Masih. <sup>55</sup>Daka tinaneb-taneb mamagayas'u manga taw a entu su dalepa nilan ka pinamananggit'ilan lu kanu Isa al-Masih su manga taw a pendalu a sia inibetad sa ikam sa apia endaw pan sekanin pakambetad a 'gkagineg'ilan. <sup>56</sup>Na uman sekanin pakauma kanu manga dalepa, udi na kanu manga siudad udi na lu kanu manga dalem na 'bpananggiten nu manga taw su manga sakiten lu kanu 'gkalimudan nilan ka ibpamagayuk'ilan kanu Isa al-Masih i ipaami nin pan kanilan i apia bibil bu nu lambung'in. Na su langun nu namakaami kanu entu na migkapia.

**Su Kinaenda nu Isa al-Masih kanu Adat-betad  
a Nakabpusaka kanu manga Taw**

*(Mataya 15:1-9)*

**7** <sup>1</sup>Na aden manga taw a lusud kanu \*lumpukan a Parisiyu enggu manga gulu nu pangitaban a ebpun sa Awrusalim i mindidilimudan lu kanu Isa al-Masih. <sup>2</sup>Na nadsusuliman nilan i 'bpamegkan sa pan su ped kanu 'bpamangunut kanu Isa al-Masih a dala pamuanaw sa lima, nia nin maena na dala nilan masuti su lima nilan. <sup>3</sup>(Kagina sia kanu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu taman den kanu langun nu manga Yahudi na di silan matag keman nia tabia na makanggulalan nilan su adat-betad'u manga kaapuan nilan a kapedsuti sa lima. <sup>4</sup>Na maitu bun ba amaika pakabpun silan sa padian na di bun silan matag keman nia tabia na masuti nilan pan su ginawa nilan sia kanu adat-betad'ilan. Na madakel pan a manga adat-betad a nakabpusaka kanilan i ipenggulalan nilan a mana su kapedsuti sa manga sakedu, pitsar enggu kendi taman den kanu manga ayanan sa ukit a kapenggagas lun.)

<sup>5</sup>Daka inidsan nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu su manga gulu nu pangitaban su Isa al-Masih sa "Nginan ka dili ipenggulalan nu 'bpamangunut sa leka su adat-betad'u manga kaapuan tanu? Ka pegkan silan a dala nilan masuti su lima nilan sa ukit a kapenggagas lun." <sup>6</sup>Na nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Benal man su naalung'u Nabi Isayas pantag sa lekanu a dikena senep sa atay i kabpagagama nin a

'Su kabpagadat'u manga taw a nia sa laki na pinalay bu sa ngali ka nia nin kabantang na mawatan i atay nilan sa laki.

## Markus 7

<sup>7</sup> Su kapedsimba nilan sa laki na dala katagan nin.

Su panduan nu manusia na ibpamandu nilan sa nia nilan pedtalun na ebpun sa laki.<sup>a</sup>

<sup>8</sup> Na tinagak'u man su kasuguan nu Kadenan ka nia nu inunutan na su panduan nu manusia.”

<sup>9</sup> Na nia nin pan pidtalu kanilan na “Mapia a benal i ukit'u sa kakias'u kanu kasuguan nu Kadenan asal'a kaunutan nu bu su adat-betad'u a nakabpusaka sa lekanu! <sup>10</sup> Nia nin upaman na pidtalu nu Musa i ‘Pagadati nu su ama nu enggu su ina nu’<sup>b</sup> enggu ‘Apia entain i edtalu-talu sa mawag kanu ama nin atawa ka kanu ina nin na dait a imatayan.’<sup>c</sup>

<sup>11</sup> Ugaid'a nia nu menem ibpamandu na mapakay a edtalun nu taw kanu ama nin enggu kanu ina nin i ‘Da den makadtabang ku sa lekanu ka su langun na ipedtabang ku sa lekanu na inenggay ku den a kurban’ (nia nin maena na inenggay a umun kanu Kadenan). <sup>12</sup> Na amaika maitu i ibpamandu nu na dikena nu den pedsugutan sa makadtabang su wata kanu ama nin enggu ina nin. <sup>13</sup> Na sabap kanu manga adat-betad'u a nia a nakabpusaka sa lekanu na 'gkaawan nu sa kapantag su kadtalu nu Kadenan. Na madakel pan i penggulan nu a manga maya ba.”

*(Mataya 15:10-20)*

<sup>14</sup> Na pinasupeg menem'u Isa al-Masih su madakel a taw ka pidtalu nin i “Pamakikineg kanu langun enggu tuntayi nu su pedtalun ku. <sup>15</sup> Dikena nia pakagkaledsik kanu atay nu taw su ngin i 'bpeludep kanu ngali nin ka nia man pakagkaledsik kanu atay nu taw na su ngin i 'bpeliu kanu ngali nin. <sup>16</sup> Na u entain i aden tangila nin a pakakineg saguna na pakikineg kanu sa mapia.”

<sup>17</sup> Na guna su ginanatan nu Isa al-Masih su madakel a taw ka linemudep sekanin lu kanu walay na inidsan sekanin nu 'bpamangunut lun makapantag kanu pakenalan a entu. <sup>18</sup> Na nia nin nadtalu kanilan na “Apia sekanu na di nu bun 'gkatuntayan su entu? Di nu 'gkaimamanan i apia ngin i makaludep kanu ngali nu taw na di makagkaledsik kanu atay nin? <sup>19</sup> Kagina su pegken nin na dikena sia pakabpawang kanu atay nin

<sup>a</sup> 7:6-7 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 29 ayat 13.

<sup>b</sup> 7:10 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 20 ayat 12 enggu Diutirunumi 5 ayat 16 sia kanu Kitab Taurat.

<sup>c</sup> 7:10 Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 21 ayat 17 sia kanu Kitab Taurat.

## Markus 7

ka sia kanu tian nin taman sa 'bpe-liu bun su entu." (Na kanu kinadtalu nu Isa al-Masih kanu nia na mana nin bun hinalal su langun nu pegken.)<sup>20</sup> Na nia nin pan pidtalu na "Nia man makagkaledsik kanu taw na u ngin i 'bpe-liu ebpun kanu atay nin<sup>21</sup> kagina su manga mawag a itungan na sia pakaganat kanu pamusungan nu taw a mana su kapedsina, kapanegkaw, kapangimatay,<sup>22</sup> kagkiuga, kadengki, kadaluaka kanu ped a taw, kasalimbut, kanguda na ginawa, kasekel, kapanila-tila enggu kapulu na muletad taman den kanu manga kabunegan a galebek.<sup>23</sup> Na su langun nu nia ba na sia pakaganat kanu atay nu taw. Na nia ba i pakagkaledsik kanu atay nu taw."

### Su Salig'u Babay a Dikena-Yahudi

(Mataya 15:21-28)

<sup>24</sup> Daka ginemanat lu su Isa al-Masih ka linemu kanu embala-bala kanu dalepa a Tair. Na guna sekanin makauma lu na lu sekanin tinemumpa kanu isa a walay. Na di nin pegkiugan a katawan nu apia entain i lu sekanin ugaid'a di a benal magaga i di katawan na taw i lu sekanin.<sup>25</sup> Na aden lu babay a inasukan na saitan i wata nin a babay. Na endaw demun i kinakineg'in sa lu su Isa al-Masih na linemu sekanin ka sinemugiud kanu ay nu Isa al-Masih.<sup>26</sup> Na su babay a entu na dikena-Yahudi. Nia nin tupu na Pinisia lu kanu dalepa a Syria. Na pidsamikalan nin mangeni kanu Isa al-Masih i bugawan nin pan sa saitan su wata nin a babay.<sup>27</sup> Na nia pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin sa ukrit a pakenalan na "Dait a pakausugan muna su manga wata kagina dikena mapia a kuan su pegken nilan asal'a inggay kanu manga ayam a asu."<sup>d</sup> <sup>28</sup> Ugaid'a nia inisumpat'u babay na "Uway mambu Mapulu, ugaid'a apia man su manga ayam a asu sia sa aung'u lamisan na 'bpanimet bun kanu 'gkangaulug a pegken nu manga wata."<sup>29</sup> Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanu babay na "Sabap kanu pidtalu nengka a nan na uli ka den ka inawan den nu saitan su wata nengka."<sup>30</sup> Na guna su minuli su babay na nauman nin su wata nin a 'bpagiga lu kanu katri a inawan den nu saitan.

---

<sup>d</sup> 7:27 ayam a asu Kanu entu a timpu na nia kapegkailay nu manga taw a Yahudi kanu manga taw a dikena-Yahudi na haram. Nia ba i sabap'in sa inibaratana sa asu su dikena-Yahudi a manga taw. Ugaid'a su Isa al-Masih na dikena nia nin maena i asu i pedtimbangan nin kanu babay a entu.

**Su Kinapagkapia nu Isa al-Masih kanu Mama a Bisu enggu Puntel**

<sup>31</sup>Na kanu kinambalingan nu Isa al-Masih ganat sa dalepa a Tair na lu sekanin minukit sa dalepa a Sidun semangul sa lanaw nu Galili enggu kanu manga dalepa sa Dikapulis. <sup>32</sup>Na aden pinananggit'u manga taw kanu Isa al-Masih a mama a bisu enggu puntel ka pinangeni nilan sa lekanin i dapenetan nin pan kanu lima nin. <sup>33</sup>Daka inisibay nu Isa al-Masih kanu madakel a taw su mama a entu. Entu pan ka iniludep'in su dua timan a kemel'u lima nin lu kanu dua embala a tangila nu mama entu pan ka tinemubpa ka inibetad'in su entu lu kanu dila nu mama. <sup>34</sup>Na tinemingada sekanin kanu langit a gineminawa sa masela ka pidtalu nin i "Ipata" a nia nin maena na "Embuka ka." <sup>35</sup>Na entu demun ba na nakakineg su mama enggu naawa su kapuntel'in taman sa mapia den i kapedtalu nin. <sup>36</sup>Na inisugu nu Isa al-Masih kanilan i dala edtalu nilan kanu entu ugaid'a makin nilan mambu pidtalu-talu. <sup>37</sup>Na dala idsan nin i kinagaip'u manga taw a nakakineg kanu entu taman sa nia nilan nadtalu na "Sangat i kapia nin i kinanggula nin kanu langun. Apia su bisu na nagaga nin sa nakakineg enggu nakapadtalu nin su maw."

**Su Kinapakan nu Isa al-Masih kanu Pat Ngibu a manga Taw**

*(Mataya 15:32-39a)*

**8** <sup>1</sup>Na kanu entu ba a manga timpu na aden menem madakel a taw a nangalimud lu kanu Isa al-Masih. Na kagina ka dala den 'gkakan nilan na tinawag'u Isa al-Masih su 'bpamangunut lun ka pidtalu nin kanilan i <sup>2</sup>"Gkalat i nanam ku kanu manga taw a nia, ka nakatelu gay den saguna na kaped ku bu silan taman sa da den 'gkakan nilan. <sup>3</sup>Na amaika paulin ku silan a 'gkangagutem na lipedengan silan sia sa lalan ka mawatan pan i nangabpunan nu ped kanilan." <sup>4</sup>Na nia nilan nakasumpat sa lekanin na "Panun i kapakan kanu manga taw a nia? Ka dala 'gkakuayan sa makan sia kanu tawan-tawan a nia a dalepa." <sup>5</sup>Daka inidsa nu Isa al-Masih kanilan i "Ngin i kadakel a makan san?" Nia nilan nakasumpat na "Pitu timan a pan." <sup>6</sup>Daka pinapagagayan nu Isa al-Masih su madakel a taw entu pan ka kinua nin su pitu timan a pan ka inidsukul-sukul'in kanu Kadenan. Entu pan ka pidtebi-tebi nin ka inenggay nin kanu 'bpamangunut lun ka enggu nilan makatalagad kanu madakel a taw. <sup>7</sup>Na aden bun pila timan a seda nilan. Na inidsukul-sukul'in bun i entu enggu pinugi nin su Kadenan

## Markus 8

entu pan ka pidtalu nin kanu manga sinugu nin i “Italagad’u bun i nia kanilan.”<sup>8</sup> Na su langun nu manga taw a entu na namakakan taman sa nangausug silan enggu aden pan nangasama nilan a pegken a nia nin nalimudan na pitu kabukag.<sup>9</sup> Na manga pat ngibu i kadakel’u taw a namakakan. Guna su maitu na pinauli nin den silan.

### **Su di Kapegkatuntay nu ’Bpamangunut kanu Isa al-Masih u Entain Sekanin**

*(Mataya 15:39; Mataya 16:1-12)*

<sup>10</sup>Daka nageda su Isa al-Masih kanu awang apeg’u ’bpamangunut lun ka linemu silan kanu embala-bala a dalepa sa Dalmanuta.<sup>e</sup>

<sup>11</sup>Na aden manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu i namakauma lu. Na inindalawana nilan su Isa al-Masih taman sa kiugan nilan sekanin matalu sa ukit a kapeges’ilan lun mangeni sa kapailay nin sa tanda a ebpun sa Kadenan. <sup>12</sup>Na nakaginawa sa masela su Isa al-Masih ka nia nin nadtalu na “Sekanu a manga taw sa saguna a timpu, ngintu ka ’bpangilay kanu pamun sa tanda? Saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i dala tanda a makapailay sa lekanu a manga taw saguna.”

<sup>13</sup>Na guna su maitu na tinagak’in silan ka nageda menem kanu awang ka linemipag lu kanu lanaw. <sup>14</sup>Saleta mambu na su ’bpamangunut lun na nakalipat mananggit sa makan. Na dala nambalutu nilan lu kanu awang nia tabia na sawalu bu a pan. <sup>15</sup>Na su Isa al-Masih mambu na pinaingat’in su ’bpamangunut lun sa nia nin pidtalu kanilan na “Pangingati nu a benal su pakembang’u manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu su pakembang’i Datu Hirud.”<sup>f</sup> <sup>16</sup>Daka pimbibitiala nu ’bpamangunut lun su entu sa nia nilan pedtalun na “Pidtalu nin i nan kagina dala nambalutu tanu a makan.” <sup>17</sup>Na ’gkatawan bun nu Isa al-Masih su pembibitialan nilan. Daka nia nin pidtalu kanilan

---

<sup>e</sup> **8:10 Dalmanuta** Nia kapagitung’u ped a alim kanu ngala a Dalmanuta na ped a ngala nu dalepa a bedtuan sa Magadan a pembedtuan bun sa Magdala. Su nia a dalepa na sia matampal sa sedepan nu lanaw nu Galili.

<sup>f</sup> **8:15 pakembang’u manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu su pakembang’i Datu Hirud** Su manga taw a Yahudi na nia nilan ’bpagusalen a bayuk na su pakembang amaika nia nilan pedtumbuken na su kapegkagaga nu taw enggula sa magidsan pan i mapia enggu mawag. Kanu nia a ayat na nia pedtumbuken nu Isa al-Masih na su kapegkagaga nu manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu Datu Hirud sa kapapedsibay nilan kanu manga taw kanu tidtu a lalan kanu Kadenan.

## Markus 8

na “Nginan ka nia nu ’gkambibitjala i dala nait’u a makan? Nginan, di kanu pamun pakailay udi na pakatuntay? Ngintu, di nu pamun ’gkapamikil? <sup>18</sup>Nginan, matag aden mata nu na di kanu pakailay? Enggu matag aden tangila nu na di kanu pakakineg? Di nu ’gkatademan <sup>19</sup>su kinadtebi-tebi ku kanu lima timan a pan a inipakan kanu lima ngibu i kadakel’in a manga taw? Pila kabukag i nangalimud’u a nasama a pan kanu entu ba?” Nia nilan nakasumpat na “Sapulu enggu dua kabukag.” <sup>20</sup>“Na su pitu timan menem a pan a inipakan kanu pat ngibu i kadakel’in a manga taw, na pila kabukag menem i nasama a nangalimud’u?” Nia nilan menem nakasumpat na “Pitu kabukag.” <sup>21</sup>Na nia nadtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Ngintu, di kanu pamun pakatuntay?”

### Su Kinailay nu Mama a Di Pakailay

<sup>22</sup>Na nakauma su Isa al-Masih apeg’u ’bpamangunut sa lekanin lu sa Bitsaida. Na aden lu mama a di pakailay a pinananggit’u manga taw lu kanu Isa al-Masih ka inipamagayuk’ilan sa lekanin sa amin nin pan. <sup>23</sup>Daka sinegedan nin su lima nu mama a di pakailay ka inagak’in lu kanu liu nu inged. Na guna nin katubpai su mata nu mama taman sa dinapenetan<sup>g</sup> nin kanu dua embala a lima nin na inidsan nin sa “Pakailay ka den?” <sup>24</sup>Na tinemengab su mama enggu nia nin pidtalu na “Pakailay aku den sa manga taw ugaid’a mana silan ’bpelakaw a manga kayu.” <sup>25</sup>Na dinapenetan menem ’bpaluman nu Isa al-Masih su mata nu mama. Daka guna pembelata nu mama su mata nin na pakailay den sekanin. Mapia den i kapegkailay nin kanu langun-langun. <sup>26</sup>Guna su maitu na pinauli den sekanin nu Isa al-Masih sa nia nin lun pidtalu na “Da ka den ’bpagaut kanu inged a entu.”

### Su Isa na su Masih

(*Mataya 16:13-20; Luk 9:18-21*)

<sup>27</sup>Na linemu su Isa al-Masih enggu su ’bpamangunut sa lekanin kanu manga inged a masupeg sa Kaisaria-Pilipus.<sup>h</sup> Na gay nilan ’bpelalakaw

---

<sup>g</sup> 8:23 **dinapenetan** Mailay i nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* sia kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>h</sup> 8:27 **Su Kaisaria-Pilipus** na isa a balapantag a ciudad a pinatindeg’u Gubilnadul Pilipus. Manga 40 kakilumitru i kawatan nin kanu lanaw nu Galili. Na lu i entu matampal kanu ilud’u entu a lanaw. Su manga taw a Yahudi na entu ba su ipedtimbang’ilan a dulunan nilan kanu manga dalepa nu manga taw a dikena-Yahudi. Aden pan ciudad a bedtuan bun sa Kaisaria ugaid’a lu i entu kanu prubinsia a Samaria.

## Markus 8

na inidsan nin silan sa “Entain aku kanu kapegkasabut’u manga taw?”  
28 Daka nia nilan lun inisawal na “Seka kun su Yahiya a Nanalawat,<sup>i</sup> na nia menem kadtalu nu ped na seka kun su Nabi Ilias,<sup>j</sup> su ped menem na isa ka kun kanu manga ped pan a nabi paganay.” 29 Na silan menem i inidsan nu Isa al-Masih sa “Ugaid’a sa lekanu na entain aku?” Na nia inisumpat’i Pitru na “Seka su Masih!” 30 Na inibpaliugat’u Isa al-Masih kanilan i apia sakataw na dala muna edtalan nilan lun su makapantag sa lekanin.

### Su Kinapayag’u Isa al-Masih pantag kanu Kapatay nin (Mataya 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Na linudsuan nu Isa al-Masih mapakataw kanu ’bpamangunut sa lekanin i su \*Kaka nu Manusia na dait a mukit sa madakel a kamalayanan enggu dait a ikias sekanin nu ’gkangaunutan nu manga Yahudi enggu su manga mapulu nu ’bpamangurban taman den kanu manga gulu nu pangitaban. Na imatayan sekanin ugaid’a kanu ikatelu nin gay na embibiag sekanin ’bpaluman. 32 Pidtalu nin i nia kanilan sa mapayag. Daka guna su maitu na inisibay ni Pitru su Isa al-Masih ka dinaway nin. 33 Ugaid’a sinangulan nu Isa al-Masih su ’bpamangunut sa lekanin ka dinaway nin si Pitru sa nia nin pidtalu na “Saitan<sup>k</sup> ka! Iseg ka san ka sia ka sa taligkudan ku a nia ka su ’gkapagitung’engka na dikena ebpun kanu Kadenan ka kanu manusia.”

34 Daka tinawag’in su madakel a taw apeg’u ’bpamangunut sa lekanin ka nia nin pidtalu kanilan na “U entain i miug mabaluy a makaunut sa laki na dait a lipatanan nin su kiug’u ginawa nin enggu pamusayn nin su kayu nin a pinambalawaga<sup>l</sup> ka munut sa laki. 35 Ka apia entain

<sup>i</sup> 8:28 Yahiya a Nanalawat Mailay su nia kanu nia bun ba a kitab 1 ayat 4. Su Yahiya a nia na su pinaputukan ni Datu Hirud sa ulu. Nalabit su entu sia kanu nia bun ba a kitab 6 ayat 14 taman sa 29. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa lekanin lu kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>j</sup> 8:28 Nabi Ilias Iganat kanu timpu nin na nakalima gatus lagun pan i naipus bagu nakauma su Isa al-Masih sia sa dunia. Na sia sa katuntay nu manga taw a Yahudi na su Nabi Ilias na embalingan sia sa dunia bagu makauma su Masih. Sia nilan i entu kinandut kanu nakadalem kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Malakias 4 ayat 5 taman sa 6.

<sup>k</sup> 8:33 Su Saitan sia na nia nin maena sa basa a Grik na *kuntela* nu Kadenan. Nia bun ba su Datu na Giadsal enggu sekanin i mapulu sa langun nu manga saitan.

<sup>l</sup> 8:34 pamusayn nin su kayu nin a pinambalawaga Su nia a kadtalu na inukit bu sa bayuk a nia nin maena na dait a taliman nu taw su kamalayanan a matala nin kanu kapaginugut’in kanu Isa al-Masih sa apia nia nin pan kaaden i ipatay nin.

i kadalán na umul sabap sa laki enggu kanu Mapia a Tutuma<sup>m</sup> na makatalima sa uyag-uyag a da taman nin. Ugaid'a apia entain menem i kiugan nin lempuas su umul'in na di nin matalima su uyag-uyag a da taman nin. <sup>36</sup>Ka ngin i katagan nin kanu taw amaika makua nin su langun nu kakawasan sa dunia ugaid'a di nin matalima su uyag-uyag a da taman nin? <sup>37</sup>Na aden ba makaenggay nu taw a makaun nin kanu umul'in sa apuy sa naraka? Dala guna. <sup>38</sup>Ka apia entain a taw i ikaya nin i 'bpaginugut sekanin sa laki enggu kanu kadtalu ku lu kanu manga taw a nia saguna a baladusa enggu tinemaligkud kanu Kadenan na ikaya bun sekanin nu Kaka nu Manusia kanu katingguma nin a linangkapan nu sigay nu \*Ama nin a kaped'in \*su manga malaikat a suti."

**9** <sup>1</sup>Na nia nin pan pidtalu kanilan na "Sabén-sabénal a pedtalu ku sa lekanu i di matag matay su ped sa lekanu sia taman sa di nilan mailay su kapendatu nu Kadenan a aden kabarakat'in."

**Su Kinasi-gay nu Isa al-Masih**  
(Mataya 17:1-13; Luk 9:28-36)

<sup>2</sup>Na guna maipus su nakanem gay na pinaunot'u Isa al-Masih si Pitru, si Yakub enggu si Yuhan lu kanu malambeg a palaw, na natalipulu bu silan lu ba. Na nakatekaw demun midsalin su palas'u Isa al-Masih ka sinemigay sia demun kanu kaadapan nilan. <sup>3</sup>Sinemigay su balegkas'in taman sa migkaputi a benal sa da isa bu a makagaga lun miling sa kaputi sia sa liwawaw na dunia. <sup>4</sup>Na mibpapayag kanilan lu su Nabi Ilias a kaped'in su Nabi Musa ka inimbitiala nilan su Isa al-Masih. <sup>5</sup>Daka nia nadtalu ni Pitru kanu Isa al-Masih na "Gulu,<sup>n</sup> mapia ka sia tanu! Basi mapia u mumbal kami sa telu timan a balal: satiman i leka, satiman i kanu Nabi Musa enggu satiman menem i kanu Nabi Ilias." <sup>6</sup>Nadtalu nin i entu sabap sa di nin den 'gkatawan u ngin i edtalu nin kagina nagilekan a benal silan. <sup>7</sup>Daka nakatekaw demun silan natangguban na gabun. Na aden suala a nakabpun lu kanu gabun sa maya ba, "Nia su

<sup>m</sup> 8:35 **Mapia a Tutuma** Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>n</sup> 9:5 **Gulu** Su nia a kadtalu sa basa a Hibu Aramaik na *Rabbi*. Nia a kadtalu na gelal kanu gulu nu pangitaban nu manga taw a Yahudi a nia nin maena na 'bpagadatan a benal a gulu ku. Sekanin bun i papedtuntay kanu maena nu nakadalem kanu kitab.



## Markus 9

Tunggal a wata<sup>o</sup> ku a pinadtaya ku. Pakikineg'u sekanin.”<sup>8</sup> Na endaw demun i kinapangingilay nilan na dala den ped a nailay nilan ka su Isa al-Masih bun den ka nalangiap den su dua kataw.

<sup>9</sup> Na gagalu nu kabpeludus'ilan kanu palaw na inibpaliugat'in kanilan i apia sakataw na dala edtalan nilan kanu ngin i nailay nilan taman sa di pan matay enggu makambibiag 'bpaluman su Kaka nu Manusia. <sup>10</sup> Na initagu nilan mambu sa ginawa su entu ugaid'a 'gkambibitiala nilan u ngin i maena nu pidtalu nin a entu a kambibiag 'bpaluman. <sup>11</sup> Na inidsa nu telu kataw a entu sa lekanin i “Ngintu ka pedtalun nu manga gulu nu pangitaban i natatalanged kun a pambalinganen muna sia sa dunia su Ilias unan nu kauma nu Masih?” <sup>12</sup> Na nia inisawal'u Isa al-Masih kanilan na “Benal a pambalinganen muna su Ilias sia sa dunia ka enggu nin kaumbayan su langun nu dait a umbayan. Ugaid'a panun a entu ka nakasulat bun i su Kaka nu Manusia na dait a mukit sa madakel a kamalasaan enggu ikias sekanin? <sup>13</sup> Ugaid'a pedtalun ku sa lekanu i nakauma den man su Ilias.<sup>p</sup> Na pinggula nu ped a manga taw sa lekanin su apia ngin a pegkiugan nilan lun penggula a mana bun su nakasulat pantag sa lekanin.”

### **Su Dala Salig'in a manga Taw** (*Mataya 17:14-21; Luk 9:37-43a*)

<sup>14</sup> Na guna su pakauma den su Isa al-Masih enggu su telu kataw a 'bpamangunut sa lekanin lu kanu ped pan a 'bpamangunut lun na nailay nilan i nabalibet'a madakel a taw su ped pan a entu a 'bpamangunut lun enggu ipebpalawa silan nu manga gulu nu pangitaban. <sup>15</sup> Na endaw i kinailay nu madakel a taw kanu Isa al-Masih na natekawan i ginawa nilan, daka pidtalaguyan nilan semalam su Isa al-Masih. <sup>16</sup> Na nia mambu inidsa nu Isa al-Masih kanu manga ped pan a entu a 'bpamangunut lun na “Ngin i pebpapalawan nu ba a nan kanu manga gulu nu pangitaban?” <sup>17</sup> Na isa kanu madakel a taw lu i sinemumpat sa “Gulu, pinananggit ku sa leka su wata ku a mama ka inasukan sekanin na saitan tembu di sekanin pakadtalu. <sup>18</sup> Na uman sekanin

<sup>o</sup> 9:7 Tunggal a wata Sekanin su Isa al-Masih.

<sup>p</sup> 9:13 Su Ilias a pedtalun nu Isa al-Masih sia na su Yahiya a Nanalawat, nakasulat bun i nia kanu Mataya 17 ayat 10 taman sa 13 sia kanu Kitab Injil.

## Markus 9

'gkasampenan nu saitan na ibpelebpad'in pendadsang a pembula-bula su ngali nin enggu papegkigetan nin su manga ngipen nin taman sa pedtegas sekanin. Na pinangeni ku kanu 'bpamangunut sa leka i paawan nilan pan su saitan ugaid'a dala nilan magaga."

<sup>19</sup>Na nia nadталu nu Isa al-Masih kanilan na "Ngin den a kada na salig i nia a manga taw saguna! Ngin ba i kauget'a kadtangen ku sa lekanu? Endaw ba taman i katigkel ku sa lekanu? Isia nu sekanin sa laki." <sup>20</sup>Daka inilu nilan den mambu su wata sa lekanin. Na guna mailay nu saitan su Isa al-Masih, na kanu entu demun ba na sinaing'in su wata. Na naudtang kanu lupa su wata taman sa nakambabagkelid a pembula-bula su ngali nin. <sup>21</sup>Daka inidsa nu Isa al-Masih kanu ama nu wata i "Ngin den i kinauget a maya ba i 'gkanggula nin?" Na nia inisawal'u ama nu wata na "Iganat pan sa wata sekanin. <sup>22</sup>Na malibpes bun i kabpagidtug'u saitan sa lekanin lu kanu apuy enggu lu kanu ig asal bu na mabinasa nin su wata. Ugaid'a amaika aden magaga nengka na lati kami nengka sa nanam enggu tabangi kami pan." <sup>23</sup>Na nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Ngintu ka nadталu nengka i amaika magaga ku? Dala man di magaga kanu taw a aden salig'in." <sup>24</sup>Na nakasambut semumpat'u ama nu wata sa matanug i "Aden salig ku ugaid'a tabangi aku sa matalutup su entu."

<sup>25</sup>Na guna mailay nu Isa al-Masih i pegkadakel bun su madakel a taw na pidtalan nin mamagayas su saitan sa "Seka saitan a di papedталu enggu di pabpakikineg na pedsugun ku seka sa awai ka su wata a nan enggu di ka den a benal sekanin masuki 'bpaluman." <sup>26</sup>Na nakalalis su saitan taman sa pibpapalumanan nin semaing su wata entu pan ka inawan nin. Na nakailing sa minatay su wata tembu madakel kanu taw lu i midталu sa "Minatay sekanin." <sup>27</sup>Ugaid'a kinawa nu Isa al-Masih su lima nu wata ka binatang nin taman sa nakadtindeg mambu su wata.

<sup>28</sup>Na guna ludep su Isa al-Masih lu kanu walay na tinalipulu sekanin midsa nu 'bpamangunut lun sa "Ngintu ka di nami pakapaawa su saitan a entu?" <sup>29</sup>Na nia nin inisawal kanilan na "Su maya ba a saitan na da ped a makapaawa lun nia tabia na su kapangeni-ngeni bu."

**Su Kinapayag'u Isa al-Masih 'Bpaluman pantag kanu Kapatay nin**

*(Mataya 17:22-23; Luk 9:43-45)*

<sup>30</sup>Na ginemanat silan kanu dalepa a entu a lu silan minukit sa Galili. Na di pegkiugan nu Isa al-Masih a katawan nu apia entain su lakaw

## Markus 9

nilan a entu, <sup>31</sup>kagina 'bpamandun nin su 'bpamangunut sa lekanin. Nia nin ibpamandu kanilan na "Su Kaka nu Manusia na ipalad kanu manga kuntela nin taman sa imatayan nilan sekanin. Na kanu ikatelu gay nu kinaimatay lun na embibiag sekanin 'bpaluman." <sup>32</sup>Ugaid'a di nilan 'gkasabutan su pedtalun a entu nu Isa al-Masih. Na 'gkagilekan menem silan 'bpagidsa lun.

### **Entain su Badtug sa Langun kanu Adapan nu Kadenan?**

*(Mataya 18:1-5; Luk 9:46-48)*

<sup>33</sup>Na nakauma su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut sa lekanin lu sa Kapurnaum. Na guna silan makaludep kanu walay na inidsa nu Isa al-Masih kanilan i "Ngin i pembibitalan nu ba a entu sia sa lalan?" <sup>34</sup>Ugaid'a da silan makasumpat kagina nia nilan ba a entu pebpapalawan lu kanu lalan na pantag sa u entain kanilan a 'bpamangunut kanu Isa al-Masih i badtug sa langun. <sup>35</sup>Na guna makaayan su Isa al-Masih na tinawag'in su sapulu enggu dua a entu a 'bpamangunut lun ka nia nin pidtalu kanilan na "U entain i miug a mabaluy a mapulu na dait a ipangalimbaba nin su ginawa nin sa mababa den sa langun, taman sa panunugun nu langun nu taw." <sup>36</sup>Daka kinemua sa wata su Isa al-Masih ka pinadtindeg'in lu kanu luk'ilan entu pan ka kinakep'in su wata ka nia nin pidtalu kanilan na <sup>37</sup>"Apia entain i temalima sa isa kanu maya ba a manga wata sabap sa 'bpaginugut sekanin sa laki na mana bun saki i tinalima nin. Na apia entain menem i temalima sa laki na dikena saki bu i tinalima nin ka apeg'u sinemugu sa laki."

*(Luk 9:49-50)*

<sup>38</sup>Na pidtalu ni Yuhan kanu Isa al-Masih i "Gulu, aden nailay nami a 'bpamugaw sa saitan a sia nin ipenggulalan kanu ingala nengka na sinapalan nami kagina dikena tanu sekanin kaped." <sup>39</sup>Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih na "Di nu sekanin pedsapali ka dala man enggula sa kabarakatan sia makanggulalan kanu ingala ku a nia nin kapasad na edtalu sa mawag makapantag sa laki. <sup>40</sup>Ka apia entain man i dikena sungkang sa lekitanu na tampil tanu. <sup>41</sup>Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i apia entain i mapainem sa lekanu sa apia sakabasu bu a ig sabap sa nakalusud kanu kanu Masih na natalatantu a balasan sekanin.

## Markus 9, 10

*(Mataya 5:29-30; Mataya 18:6-9; Luk 17:1-2)*

42 “Ugaid’a apia entain menem a taw i makapandusa nin su mababa a manga taw a maya ba kanu manga wata a aden salig’in sa laki na mapegkag pan a kasiksan nu taw a entu i iketan sa masela a gilingan a watu su lig’in ka idtug lu kanu lagat. 43-44 Na putuk ka su lima nengka amaika nia bu kadsabapan nu kandusa nengka. Nia tinemu i sabala bu su lima nengka ugaid’a matalima nengka menem su uyag-uyag a da taman nin kumin sa aden sa leka su dua embala a lima nengka ugaid’a lu ka makabpawang kanu apuy sa naraka a di den pebpatay. 45-46 Na putuk ka bun su ay nengka amaika nia bu kadsabapan nu kandusa nengka. Nia tinemu i tiud ka ugaid’a matalima nengka menem su uyag-uyag a da taman nin kumin sa aden sa leka su dua embala a ay nengka ugaid’a lu ka makaidtug kanu naraka. 47-48 Na suat ka bun su mata nengka amaika nia bu kadsabapan nu kandusa nengka. Nia tinemu i sabala bu i mata nengka ugaid’a makalusud ka kanu kapendatu nu Kadenan kumin sa aden sa leka su dua embala a mata nengka ugaid’a lu ka makaidtug kanu apuy sa naraka a di den pebpatay enggu lu kanu di pebpatay a manga uled sa naraka.”

49 Na nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Uman i isa a ’bpaginugut sa laki na dait a mukit sa kamalasyan a mana pedtimusan sa apuy.<sup>q</sup> 50 Mapia su timus<sup>r</sup> ugaid’a amaika madala su katimus’in na panun pan i kapagkatimus’u lun ’bpaluman? Kagina ka maitu na aden nu su timus kanu ginawa nu enggu paguyag-uyag kanu sa aden kalilintad’in kanu uman i isa.”

### Su Kambelag’u Edtiwalay

*(Mataya 19:1-12; Luk 16:18)*

**10** <sup>1</sup>Na ginemanat su Isa al-Masih kanu entu a dalepa ka linemu sa Yudia taman kanu dalepa a lu tampal sa sebangan nu lawas’a ig’u

---

<sup>q</sup> 9:49 Uman i isa a ’bpaginugut sa laki na dait a mukit sa kamalasyan a mana pedtimusan sa apuy Di ’gkatalanged u ngin i maena nu nia ugaid’a nia pedtalu nu ped na basi nia nin maena na dait a tigkelan su langun nu kamalasyan kagina su langun nu kamalasyan na mana bun su apuy a ipedsayab sa putaw asal’a mapagelin.

<sup>r</sup> 9:50 Su timus na tanda na kapagisa-isa enggu kapamagayun nu manga taw kanu paganay a timpu.

## Markus 10

Jordan. Na nabuligan menem sekanin nu madakel a taw na pinamandu nin silan a mana bun su katatapan a penggulan nin. <sup>2</sup>Na aden sinemupeg a manga taw a lusud kanu \*lumpukan a Parisiyu kanu Isa al-Masih ka kiugan nilan sekanin demulat sia kanu kadtalu nin sa ukit a kinaidsa nilan lun sa “Ngintu, ’gkaalus a imbelag’u mama su kaluma nin?” <sup>3</sup>Ugaid’a nia inidsa nu Isa al-Masih kanilan na “Ngin i nakadalem kanu kasuguan nu Musa?”<sup>s</sup> <sup>4</sup>Na nia nilan inisumpat na “Su Musa na sinugutan nin su mama sa kaenggay sa kasulatan sa kambelag kanu babay entu pan ka imbelag’in.” <sup>5</sup>Ugaid’a nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Inisulat’u Musa su entu a kasuguan sabap kanu kategas’u pamusungan nu. <sup>6</sup>Ugaid’a iganat pan kanu punan-punan nu kinapangaden na

‘Pinangaden nu Kadenan silan a mama enggu babay.’<sup>t</sup>

<sup>7</sup>‘Na nia ba i sabapan nin ka pitasen na mama su ama nin enggu su ina nin ka enggu nin pakadtampung su kaluma nin

<sup>8</sup>taman sa maisa den silan.’<sup>u</sup>

Na amaika maitu na dikena den silan dua kataw ka nabaluy den silan a sakabadan bu. <sup>9</sup>Tembu ba di dait a pabpitasen nu manusia su pinadtampung’u Kadenan.” <sup>10</sup>Na guna silan makaludep lu kanu walay na su ’bpamangunut sa lekanin menem i minidsa lun makapantag kanu entu. <sup>11</sup>Na nia nin pidtalu kanilan na “Apia entain a mama i imbelag’in su kaluma nin enggu mangaluma sa ped na pembaladusa kanu kaluma nin ka pakagkiuga sekanin. <sup>12</sup>Na amaika menem ka su babay i embelag kanu kaluma nin enggu ’gkaluma sa ped na pakagkiuga bun.”

### **Su Kinapamalihala nu Isa al-Masih kanu manga Wata**

*(Mataya 19:13-15; Luk 18:15-17)*

<sup>13</sup>Na aden manga wata a ’bpamananggiten nu manga taw lu kanu Isa al-Masih asal’a kadapenetan nin ugaid’a sinapalan silan nu ’bpamangunut sa lekanin. <sup>14</sup>Na guna mailay nu Isa al-Masih su entu na nasakit i ginawa nin daka pidtalu nin silan sa “Di nu pedsapali su manga wata a nan. Suguti nu a makasia silan sa laki ka maya ba kanu manga wata a nia i makalusud kanu kapendatu nu Kadenan. <sup>15</sup>Na

<sup>s</sup> 10:3 Su **Musa** sia na sekanin bun su Nabi Musa.

<sup>t</sup> 10:6 Su nia na ebpun kanu Manga Awal 1 ayat 27; Manga Awal 5 ayat 2 sia kanu Kitab Taurat.

<sup>u</sup> 10:7-8 Su nia na ebpun kanu Manga Awal 2 ayat 24 sia kanu Kitab Taurat.

## Markus 10

saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i apia entain i di temalima kanu kapendatu nu Kadenan a maya ba kanu kinatalima nu manga wata a nia na natalatantu i dili silan makalusud lu ba.”<sup>16</sup> Entu pan ka kinakep’in silan enggu dinapenetan nin ka pinalihalalan nin.

### Su Kawasa a Mama

(Mataya 19:16-30; Luk 18:18-30)

<sup>17</sup>Na kanu kapengganat’in ’bpelalakaw na aden isa a mama a pidtalaguyan nin semupeg su Isa al-Masih ka midtinggaleb kanu adapan nin ka inidsa nin i “Matidtu a Gulu, ngin i dait a enggulan ku asal’a matalima ku su uyag-uyag a da taman nin?”<sup>18</sup> Ugaid’a nia menem inidsa nu Isa al-Masih sa lekanin na “Ngintu ka pedtawagen aku nengka sa matidtu? Na dala man ped a matidtu ka su Kadenan bu. <sup>19</sup>Na katawan nengka bun man su manga kasuguan nu Kadenan a ‘Da ka mimatay, da ka ’gkiuga, da ka manegkaw, da ka edsaksi sa dikena benal, da ka edsalimbut, pagadati ka su ama nengka enggu su ina nengka.’”<sup>20</sup> Na nia pidtalu nu mama na “Gulu, langun nu nia na ipenggulalan ku den iganat pan sa wata aku.”<sup>21</sup> Na kanu kapedtulik’u Isa al-Masih lun na naadenan sekanin na limu kanu mama a entu taman sa nia nin pidtalu sa lekanin na “Aden pamun satiman a kulang’engka, uli ka, ka ’bpasa ka su langun nu kaaden nengka. Na ipangenggay nengka su pasa nin kanu manga miskinan ka enggu maaden sa leka su kakawasan lu sa sulega,<sup>w</sup> entu pan ka unut ka sa laki.”<sup>22</sup> Na guna makineg’u mama su entu na nakabpatumeng sekanin taman sa ginemanat a ’gkalidu a benal i ginawa nin sabap sa madakel a benal su kaaden nin. <sup>23</sup>Daka nangingilay su Isa al-Masih ka pidtalu nin kanu ’bpamangunut sa lekanin i “Lawan i kapasang’in kanu manga kawasa i kalusud’ilan kanu kapendatu nu Kadenan!”<sup>24</sup> Na nagaip su ’bpamangunut sa lekanin kanu pidtalu nin a entu. Ugaid’a pidtalu nin pamun ’bpaluman i “Manga dua na suled, mapasang a benal i kaludep kanu kapendatu nu Kadenan. <sup>25</sup>Nia pan malemu kanu unta i kaludep’in kanu pesu nu lagum kumin kanu kalusud’u kawasa kanu kapendatu nu Kadenan.”<sup>26</sup> Na makin

<sup>v</sup> 10:19 Su manga kasuguan a nia na ebpun kanu Kinaliu 20 ayat 12 taman sa 16 enggu Diutirunumi 5 ayat 16 taman sa 20 sia kanu Kitab Taurat.

<sup>w</sup> 10:21 kakawasan sa sulega Su nia a kakawasan na dikena mana kakawasan sa dunia a mana su manga langun-taman ugaid’a su nia na uyag-uyag a da taman nin.

## Markus 10

naisegan i kinagaip'u 'bpamangunut sa lekanin taman sa nia nilan nakapamagidsaya na "Amaika maitu na entain pan besen i malipuas?"  
27 Na pidtulikan silan nu Isa al-Masih ka nia nin pidtalu na "Di man magaga nu manusia su entu ugaid'a su Kadenan i makagaga lun kagina dala man di magaga nu Kadenan."

28 Na linemudsu edtalu si Pitru sa "Panun menem i maya ba sa lekami a nia a initabun nin su langun-langun ka enggu makadtatanggunut sa leka?" 29 Na nia inisumpat'u Isa al-Masih na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i apia entain i itabun nin su walay nin udi na manga suled'in a mama enggu babay, ina nin, ama nin, manga wata nin enggu manga kalupan nin sabap sa laki enggu kanu Mapia a Tutuma<sup>x</sup>  
30 na makatalima sa lawan pan i kadakel'in a manga walay, manga suled a mama enggu babay, manga ina, manga wata enggu manga kalupan sia sa dunia. Ugaid'a unut bun kanu entu na temala bun silan sa kapamungkaid. Ugaid'a sia kanu mangauma a timpu na makatalima bun silan sa uyag-uyag a da taman nin. 31 Ka nia nin man kabantang na kanu mangauma ba a entu a timpu na madakel kanu manga taw saguna a nakatagu sa unan i makatagu silan sa ulian enggu su manga nakatagu menem sa ulian a taw saguna na makatagu menem silan sa unan."

**Su Nauli den a Kinapayag'u Isa al-Masih pantag kanu Kapatay nin**  
(*Mataya 20:17-19; Luk 18:31-34*)

32 Na kanu sia silan sa lalan 'bpawang sa Awrusalim na 'bpangunanan su Isa al-Masih kanilan a 'gkangagaip su 'bpamangunut sa lekanin enggu 'gkangagilekan su manga taw a pedtundug kanilan. Na inisenggay nu Isa al-Masih su sapulu enggu dua a pinamili nin ka linudsuan nin menem edtalu kanilan su ngin i natatalanged a manggula nin lu sa Awrusalim  
33 sa nia nin pidtalu na "Ilay nu, nia tanu den sa lalan a ipebpawang sa Awrusalim na su Kaka nu Manusia na ipalad lu kanu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu lu kanu manga gulu nu pangitaban ka sugaten nilan sa kawagib sa dait a matay sekanin. Na ipalad'ilan sekanin kanu manga dikena-Yahudi. 34 Na pagumpaken nilan enggu panudan nilan

---

<sup>x</sup> 10:29 **Mapia a Tutuma** Na nia ba su katigan pantag kanu kapendatu nu Kadenan a inipayag'u Isa al-Masih. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag sa nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 10

enggu pamadasan nilan taman sa imatayan nilan sekanin. Ugaid'a kanu ikatelu nin gay na embibiag sekanin 'bpaluman."

### Su Kanggihad kanu Ginawa

(Mataya 20:20-28)

<sup>35</sup>Na sinemupeg kanu Isa al-Masih si Yakub enggu si Yuhan a manga wata ni Zabidi ka nia nilan pidtalu lun na "Gulu, aden 'gkapangeni nami sa leka, u mapakay bu na inggay nengka sa lekami su apia ngin a pangenin nami sa leka." <sup>36</sup>Na nia mambu inidsa nu Isa al-Masih kanilan na "Ngin i 'gkalinian nu ba a entu a inggay ku sa lekanu?" <sup>37</sup>Na nia nilan inisawal sa lekanin na "Endaw i kandatu nengka na papagagayan kami lu kanu ubay nengka, sakataw i tampal sa kawanan, sakataw menem i tampal sa biwang'engka." <sup>38</sup>Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Di nu 'gkatuntayan u ngin i 'bpangenin nu a nan! Ngintu, makatika kanu minem kanu tagayan<sup>y</sup> a 'bpangineman ku udi na makagaga kanu mapasalawat kanu salawat<sup>z</sup> a ipedsalawat sa laki?" <sup>39</sup>Daka nia nilan inisawal sa lekanin na "Uway, magaga nami." Na nia menem pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Kaineman nu su tagayan a 'bpangineman ku enggu kasalawatan kanu sa salawat a inisalawat sa laki <sup>40</sup>ugaid'a atag menem sa u entain i makapagagayan kanu tampal sa kawanan ku enggu kanu biwang ku na dikena saki i pegkakataw sa entu ugaid'a inadil den i entu kanu manga taw a inadilan lun."

<sup>41</sup>Na guna makineg'u sapulu kataw pan a 'bpamangunut lun su entu na nasakit i ginawa nilan kani Yakub enggu Yuhan. <sup>42</sup>Daka tinawag'u Isa al-Masih su sapulu enggu dua a 'bpamangunut lun ka nia nin pidtalu kanilan na "Katawan nu na su manga taw a ipedtimbang a datu kanu manga bangsa na sangat a pendatuan nilan su manga taw nilan enggu sangat a ipebpagilay nilan su kabagel'ilan kanilan. <sup>43</sup>Ugaid'a nia dait na dikena maitu sia sa lekanu ka nia pan mula na apia entain sa lekanu i miug mabaluy a balapantag a taw na dait a mabaluy a panunugun. <sup>44</sup>Na apia entain menem i kiugan nin a mabaluy a mapulu na dait a mabaluy bun a ulipen nu langun nu taw. <sup>45</sup>Kagina apia man su Kaka nu Manusia na dikena nia nin kinasia i pedtalagadan sekanin ka nia nin kinasia na

---

<sup>y</sup> 10:38 Su tagayan na nia nin maena sia na kamalayaan.

<sup>z</sup> 10:38 Su salawat na nia nin maena sia na kapatay.



sekanin i pedtalagad taman sa inggihad'in i umul'in asal'a maaun su madakel a taw."

**Su Kinailay nu Mama a Di Pakailay a Bedtuan sa Bartimayus**

*(Mataya 20:29-34; Luk 18:35-43)*

<sup>46</sup>Na nakauma su Isa al-Masih enggu su 'bpamangunut sa lekanin sa dalepa a Yariku. Na guna den silan pengganat lu kaped'u madakel a taw na aden mama a di pakailay a bedtuan sa Bartimayus a wata nu bedtuan sa Timayus. 'Bpagagayan sekanin lu kanu ligid'u lalan a 'bpamangeni. <sup>47</sup>Na guna nin makineg i 'bpagukit su taw sa Nasarit a su Isa na inilalis'in mamikal edtalu i "Tupu nu Daud<sup>a</sup> a su Isa, ikalimu aku nengka pan!" <sup>48</sup>Na madakel i sinemapal sa lekanin sa temelen sekanin sa kabpelalis'in ugaid'a makin nin pinakatanug su kinalalis'in sa "Tupu nu Daud, ikalimu aku nengka pan!" <sup>49</sup>Daka mibpalen su Isa al-Masih ka nia nin pidtalu na "Tawag'u sekanin." Na tinawag'ilan mambu su mama a di pakailay sa nia nilan pidtalu lun na "Pedtawagen ka nin, tindeg ka enggu embageli ka i manggiginawa nengka." <sup>50</sup>Na inidtug'in mamagayas su lambung'in ka mibpakulut edtindeg ka linemulud kanu Isa al-Masih. <sup>51</sup>Daka inidsan sekanin nu Isa al-Masih sa "Ngin i 'gkalinian nengka a enggulan ku sa leka?" Na nia nin inisawal sa lekanin na "Gulu, nia ku 'gkalinian na makailay aku." <sup>52</sup>Na nia mambu pidtalu nu Isa al-Masih sa lekanin na "Ganat ka den ka su salig'engka i napagkapia sa leka." Na kanu entu demun ba na nakailay su mama taman sa pidtatanggunutan nin su Isa al-Masih kanu kabpelalakaw nin.

**Su Kinauma nu Isa al-Masih sa Awrusalim**

*(Mataya 21:1-10; Luk 19:28-38; Yuhan 12:12-19)*

**11** <sup>1</sup>Na guna su pakasupeg den silan sa Awrusalim na nakauma silan masupeg lu kanu dalepa a Bitpaig enggu Bitani lu kanu Palaw nu Ulibus.<sup>b</sup> Na sinemugu su Isa al-Masih sa dua kataw kanu 'bpamangunut lun <sup>2</sup>sa nia nin pidtalu kanu dua kataw a entu na "Lu kanu kanu dalepa

<sup>a</sup> 10:47 Su **Daud** a nia na sekanin bun su Nabi Daud.

<sup>b</sup> 11:1 **Palaw nu Ulibus** Binedtuan sa ulibus su nia a palaw sabap sa madakel i manga kayu nin a ulibus. Su kayu a nia na sia kanu manga taw a Hibru na masela a benal i katagan nin kagina isa i nia kanu 'bpangenken nilan enggu nia bun ba i 'bpagumbalen nilan a lana. Nia bun ba i 'bpagusalen nilan a ipedtanggung sa palitan.

## Markus 11

a nan sa 'gkasangunan nu ka endaw i kaludep'u lu ba na mailay nu i manguda a kimar a iniketan a dala pamun kagkudai. Na bekali nu ka tundan nu sia. <sup>3</sup>Na amaika aden midsa sa lekanu sa 'Nginan ka penggulan nu i nan?' na nia nu isumpat na 'Nasisita nu Mapulu su nia, ipambalingan nin bun sia mangagan.' ”

<sup>4</sup>Daka ginemanat den su dua kataw a sinugu nu Isa al-Masih. Na natun nilan mambu su manguda a entu a kimar a lu iniketan kanu sumangan nu dalepa lu tampal kanu lalan. Na binekalan nilan. <sup>5</sup>Na su ped kanu manga taw a pedtindeg lu na minidsa kanilan sa “Ngin i penggulan nu a nan ka pembekalan nu i manguda a nan a kimar?” <sup>6</sup>Daka pidtalu nilan kanilan su ngin i pidtalu nu Isa al-Masih na sinugutan mambu silan nu manga taw sa makaganat. <sup>7</sup>Na tinundan nilan den mambu su manguda a entu a kimar lu kanu Isa al-Masih. Na inampisan nilan kanu manga lambung'ilan entu pan ka pigkudan nu Isa al-Masih. <sup>8</sup>Na madakel kanu taw i minelat sa manga lambung'ilan lu kanu lalan enggu su ped menem na nia nilan inibetad kanu lalan na manga laun na kayu<sup>c</sup> a lu nilan bun ba pinangua kanu ligid'u lalan. <sup>9</sup>Na su 'gkangauna enggu su manga pedtundug kanu Isa al-Masih na ibpamelalis'ilan i

“Pugin su Kadenan!<sup>d</sup> Palihalan su pakauma a sinugu nu Kadenan!

<sup>10</sup>Palihalan su pakauma a kandatu nu tupu nu kaapuan tanu a su Daud!

Pugin su Kadenan a lu sa sulega!”<sup>e</sup>

<sup>11</sup>Na guna su nakauma den su Isa al-Masih sa Awrusalim na linemudep sekanin lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Na guna nin den mapangingilay su langun nu lu ba na mimbalingan su Isa al-Masih lu sa Bitani a kaped'in su sapulu enggu dua a pinamili nin kagina pedsukilep den.

---

<sup>c</sup> 11:8 minelat sa lambung enggu inibetad kanu lalan su manga laun na kayu Pinggula nu manga taw i entu a tanda na kapedsakaw-sakaw nilan kanu Isa al-Masih enggu kapebpugi nilan lun.

<sup>d</sup> 11:9 Pugin su Kadenan! Sa basa a Hibru na *Usana* a nia nin maena na *Kalipuasan saguna!* Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na pedsengalen nilan su nia kanu timpu na Kanduli nu Kalipuas.

<sup>e</sup> 11:10 Na natuman den sia ba su nakadalem kanu Ikadua a Kitab'u Nabi Samuil 7 ayat 11 taman sa 13 a mana su inibpasad'u Kadenan kanu Nabi Daud. Nia nin inibpasad na ibetad'in a datu su sakataw a tupu nu Daud enggu endatu su entu taman sa taman.

## Markus 11

### Su Kinasinta nu Isa al-Masih kanu Kayu a Igus

(Mataya 21:18-19)

<sup>12</sup>Na kanu temundug a gay kanu kinaganat'ilan sa Bitani embalingan sa Awrusalim na 'gkagutem su Isa al-Masih. <sup>13</sup>Na aden nasandeng'in a launen a kayu a igus<sup>f</sup> na linemu sekanin ka inilay nin u aden matun nin a unga. Ugaid'a guna su linemu sekanin na dala natun nin ka laun bu sabap sa dikena timpu na igus. <sup>14</sup>Na nia nin pidtalu kanu kayu a igus na "Iganat saguna na di ka den munga taman sa taman." Na nakineg'u 'bpamangunut lun su entu.

### Su Kinapamugaw nu Isa al-Masih kanu manga Padagang lu kanu Suti a 'Bpagagaman

(Mataya 21:12-17; Luk 19:45-48; Yuhan 2:13-22)

<sup>15</sup>Na guna silan makauma sa Awrusalim na namagayas sekanin lemudep lu kanu lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman ka pinamugaw nin su manga padagang<sup>g</sup> enggu su manga 'bpamamasa lu. Na pinamangkulat'in bun su manga lamisan nu 'bpamanambi sa kuleta enggu su manga ayanan nu manga pendagang sa manga malapati. <sup>16</sup>Na apia entain na da nin den suguti sa makaukit'ilan pan su manga dagangan nilan lu kanu lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman. <sup>17</sup>Na namandu sekanin kanilan sa nia nin pidtalu na "Dikena ba nia nakadalem kanu kitab na 'Su walay ku na bedtuan sa walay a kapangeni-ngenian nu langun nu bangsa'<sup>h</sup>? Ugaid'a inumbal'u a salag'u manga tanegkawn."<sup>i</sup> <sup>18</sup>Na guna makineg'u manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban su pantag kanu entu na 'bpapangilayn nilan i ukit a kaimatay nilan kanu Isa al-Masih

---

<sup>f</sup> 11:13 **kayu a igus** Inidsinta nu Isa al-Masih su nia a kayu kagina da unga nin kanu timpu a nasisita nu Isa al-Masih su unga nin. Su nia a kayu na amaika launen den na nia dait na aden den unga nin a apia paidu bu. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>g</sup> 11:15 Su **manga padagang** a nia na nia nilan pendagangen na langun na 'bpagusalen sa kapegkurban lu kanu Suti a 'Bpagagaman a mana su manga binatang, lana, timus enggu ig'a unga na ubas.

<sup>h</sup> 11:17 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Isayas 56 ayat 7.

<sup>i</sup> 11:17 Su **manga tanegkawn** sia na su manga padagang a entu. Nabetduan silan sa manga tanegkawn kagina pedtalimbuten nilan su manga taw sa ukit a kapebpasa nilan kanu manga dagangan nilan sa subela i kapulu na alaga nin.

## Markus 11

kagina 'gkagilekan silan sa lekanin ka sangat a 'gkagaipan nu madakel a taw su panduan nin. <sup>19</sup>Na guna su pedsukilep den na ginanatan menem'u Isa al-Masih apeg'u 'bpamangunut lun su siudad a entu.

### **Su Kasalig sa Kadenan sa dala Kandua-dua nin**

*(Mataya 21:20-22)*

<sup>20</sup>Na kanu kapembalingan nilan sa Awrusalim kanu temundug a gay na nailay nilan su kayu a igus a nagangu den taman kanu dalid'in. <sup>21</sup>Na nagkalendem'i Pitru su pidtalun nu Isa al-Masih kanu kayu a entu, na daka pidtalun nin kanu Isa al-Masih i "Gulu, ilay ka! Su kayu a igus a inidsinta nengka na nalanes."

<sup>22</sup>Na nia pidtalun nu Isa al-Masih kanilan na "Salig kanu kanu Kadenan. <sup>23</sup>Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i apia entain i edtalun nin kanu palaw a nia i 'Sapat ka su ginawa nengka ka idtug'engka lu kanu lagat' sa dala kandua-dua nu atay nu taw a entu ugaid'a nia pan mula na palitialan nin i tumanen nu Kadenan su entu na matuman man. <sup>24</sup>Kagina ka maitu na pedtalun ku sa lekanu i langun na ipangeni-ngeni nu na salig kanu sa matalima nu den su entu ka saben-sabenal a matuman man. <sup>25</sup>Na uman kanu mangeni-ngeni na amaika aden nakasakit sa ginawa nu na ampun nu muna ka enggu ampunen bun nu \*Ama nu a lu sa suleka su manga dusa nu. <sup>26</sup>Ugaid'a amaika di kanu mampun na di kanu bun ampunen nu Ama nu a lu sa suleka."<sup>j</sup>

### **Su Kinabatalu kanu Kawagib'u Isa al-Masih**

*(Mataya 21:23-27; Luk 20:1-8)*

<sup>27</sup>Na mimbalingan menem silan sa Awrusalim. Na kanu kapendadalakaw nu Isa al-Masih lu kanu lama-lama nu Suti a 'Bpagagaman na sinupegan sekanin nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban taman den kanu 'gkangaunutan nu manga Yahudi. <sup>28</sup>Na nia nilan inidsa sa lekanin na "Ngin i kawagib'engka sa kapenggula nengka sa langun nu nia? Entain i minenggay sa leka sa kawagib sa kapenggula nengka sa langun nu nia?"

---

<sup>j</sup> 11:26 Su nia a ayat na dili mailay kanu ped a danden a nakasulat ugaid'a matun i nia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Mataya 6 ayat 15 sia kanu Kitab Injil.

## Markus 11, 12

<sup>29</sup>Ugaid'a nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na "Satiman mambu i idsa ku sa lekanu. Na sawal'u, entu pan ka edtalun ku sa lekanu u endaw nakabpun su kawagib ku sa kapenggula ku kanu langun nu nia.

<sup>30</sup>Na edtalu nu sa laki, ngintu, su kinapanalawat'u Yahiya na ebpun sa Kadenan atawa ka kanu manusia bu?" <sup>31</sup>Na mimbibitalai silan sa nia pidtalu nu uman i isa na "Amaika nia tanu edtalun i ebpun sa Kadenan na idsa nin sa lekitanu u ngintu ka da tanu palitiayi su Yahiya. <sup>32</sup>Ugaid'a di tanu bun madtalu i ebpun bu sa manusia."

Na 'gkagilekan silan kanu manga taw sabap sa 'bpalititalan nilan i saben-sabenal a nabi su Yahiya. <sup>33</sup>Daka nia nilan bu nakasumpat kanu Isa al-Masih na "Di nami katawan." Na nia mambu pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Amaika maitu na di ku bun edtalun sa lekanu u endaw nakabpun su kawagib ku sa kapenggula ku sa langun nu nia."

### Su Pakenalan pantag kanu Patutuludu sa Pamumulanen a di Kasaligan

(Mataya 21:33-46; Luk 20:9-19)

**12** <sup>1</sup>Daka linudsuan nu Isa al-Masih embitala su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban taman den kanu 'gkangaunutan nu manga Yahudi sa ukit a manga pakenalan sa nia nin pidtalu na "Aden kun mama a namumulan sa ubas. Na inalad'in su entu enggu inumbalan nin sa lupitan na ubas enggu pinatindegan nin sa 'bpanandengan.<sup>k</sup> Entu pan ka inipatuludu nin kanu manga 'bpangangawid ka linemu sa mawatan a dalepa. <sup>2</sup>Na guna su nauma den su kapegkasabpet na sinemugu sekanin kanu ulipen nin lu kanu manga pinatuludu nin a 'bpangangawid asal'a makua nin kanilan su umun nin kanu pamumulanen nin. <sup>3</sup>Ugaid'a sinigkem'ilan su ulipen ka pinametay nilan taman sa pinauli nilan a dala nakua nin. <sup>4</sup>Na sinemugu menem sekanin 'bpaluman sa ulipen nin lu kanilan. Na su nia na pinametay nilan sia sa ulu enggu pinagkaya nilan pan. <sup>5</sup>Daka sinemugu menem sekanin 'bpaluman sa ulipen nin. Na su nia na inimatayan nilan. Na madakel pan i ped a sinugu nin, su ped kanu entu na pinametay nilan enggu su

<sup>k</sup> 12:1 'bpanandengan Malambeg su nia enggu nia katatapan a kinaumbal lun na pinapamaguntul a mangasela a watu. Lu kanu untul'in na nia katatapan na aden manaut a balung-balung'in. 'Bpagusalen i nia a 'bpanandengan nu pedtameng kanu pamumulanen asal'a mailay nin su apia entain a manegkaw lun enggu manga talaw a binatang a lemudep kanu pamumulanen.

## Markus 12

ped menem na inimatayan nilan. <sup>6</sup>Na aden pamun sakataw a nasama sa lekanin, su wata nin a mama a pinadtaya. Na guna su maitu na entu den ba i sinugu nin lu kanilan sa nia nin 'gkadtalu kanu ginawa nin na 'Pagadatan nilan su wata ku a nia.' <sup>7</sup>Ugaid'a su manga 'bpangangawid na endaw i kinailay nilan kanu wata nu kigkuan a pakauma na nia nilan pidtalu kanu uman i isa kanilan na 'Sia kanu ka nia den su pebpusakan, imatayan tanu sekanin ka enggu tanu makua su ipebpusaka lun a nia.' <sup>8</sup>Daka sinigkem'ilan su wata nu kigkuan kanu pamumulanen a entu ka inimatayan nilan entu pan ka inidtug'ilan lu kanu liu nu pamumulanen.

<sup>9</sup>"Na ngin basi i enggulan nu kigkuan kanu pamumulanen a entu? Na lemu sekanin ka pangimatayan nin su manga 'bpangangawid enggu ipatuludu nin sa ped su pamumulanen a entu a ubas. <sup>10-11</sup>Ngintu, da nu pamun mabatia su nakadalem kanu kitab a

'Su watu a inendan nu manga panday na walay na entu bun ba su nabaluy a balapantag kanu langun nu watu<sup>l</sup> nu walay.

Su Kadenan i migkahanda sa entu a nanggula.

Sangat a makagaip-gaip kanu mata nu uman i isa su entu a kahanda nu Kadenan?'<sup>m</sup>

<sup>12</sup>Daka kiugan semigkem'u manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban taman den kanu 'gkangaanutan su Isa al-Masih kagina naimamanan nilan i silan i pedtumbuken nin kanu entu a pakenalan nin. Ugaid'a 'gkagilekan silan kanu madakel a taw tembu ginanatan nilan den sekanin.

### **Su Kinabatalu kanu Isa al-Masih makapantag kanu Kapembayad sa Buwis**

*(Mataya 22:15-22; Luk 20:20-26)*

<sup>13</sup>Na sinemugu silan sa manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu enggu manga taw nu Hirud ka enggu nilan 'gkadulatan su Isa al-Masih

---

<sup>l</sup> **12:10-11 balapantag kanu langun nu watu** Nia nin maena na su watu a nia na nabaluy a mabagel sa langun kanu edsiap-siapan nu udsadan nu walay. Su manga taw kanu entu a timpu na nia nilan ukit kanu kapembalay nilan na pebpatpasagin nilan su mangasela a watu ka entu ba i 'bpagusalen nilan a kasangkapan sa kapembalay nilan. Dait a mabagel a benal su watu a usalen kanu udsadan nu walay asal'a mabagel bun su walay. Nia ba a ibaratan a pedtalun nu Isa al-Masih na pantag demun kanu ginawa nin ka sekanin man i binaluy nu Kadenan a mabagel a udsadan nu lumpukan nu langun nu 'bpamaginugut kanu Kadenan.

<sup>m</sup> **12:10-11** Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 118 ayat 22 taman sa 23 sia kanu Kitab Zabur.

## Markus 12

sia kanu kadtalu nin. <sup>14</sup>Na guna den silan makauma na pidtalu nilan kanu Isa al-Masih i “Gulu, katawan nami i matidtu ka enggu di ka mapambidaya a taw. Dikena nengka ’bpagilayn su malatabat’u taw ugaid’a ibpamandu nengka su lalan kanu Kadenan sia luyud kanu bantang. Na ngintu, wagib sa lekitanu a manga Yahudi i mayad sa buwis kanu Sultan<sup>n</sup> sa Ruma atawa ka dili? <sup>15</sup>Ngintu, dait ba a mayad tanu atawa ka dili?” Ugaid’a katawan nin i ’bpamagigiling bu silan daka nia nin pidtalu kanilan na “Nginan ka pembatalun aku nu? Pananggiti aku nu sia sa kuleta a sinsiliu<sup>o</sup> ka ilayn ku.” <sup>16</sup>Daka pinananggitan nilan sekanin sa satiman. Na inidsan nin silan sa “Entain i kipalas sa nia enggu entain i kingala lun?” Na nia nilan inisawal na “Kanu Sultan sa Ruma.” <sup>17</sup>Na nia mambu pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na “Inggay nu kanu Sultan su ngin i kanu Sultan enggu kanu Kadenan su ngin i kanu Kadenan.” Na sangat a nangagaip silan sa lekanin.

### Su Kinabatalu nu manga Sadusiyu kanu Isa al-Masih makapantag kanu Kambibiag ’Bpaluman

(Mataya 22:23-33; Luk 20:27-40)

<sup>18</sup>Na aden manga taw a lusud kanu lumpukan a Sadusiyu a pedtalu sa dala kambibiag ’bpaluman nu namamatay. Na sinupegan nilan su Isa al-Masih ka inidsa nilan lun i <sup>19</sup>“Gulu, nia inisulat’u Nabi Musa sa lekitanu na amaika matay su mama a dala makamuliataw kanu kaluma nin na dait a pangaluman nu suled’in su balu nin a entu. Na su mambata nilan na mabaluy a wata nu suled’in a entu a minatay. <sup>20</sup>Na aden pitu kataw a edsusuled a mama. Na su kaka sa langun na nangaluma ugaid’a minatay sekanin a dala makamuliataw. <sup>21</sup>Daka pinangaluma nu ikadua a suled’ilan su balu nu suled’ilan a entu ugaid’a minatay bun sekanin a dala

<sup>n</sup> 12:14 **Sultan** Na sia sa basa a Latin na *Kaisar*. Kaisar i ipenggelal’u manga taw sa Ruma kanu manga sultan nilan.

<sup>o</sup> 12:15 **kuleta a sinsiliu** Su kuleta a nia na nia nin ngala na *dinarius*. Nia ba i kuleta nu manga taw sa Ruma kanu entu a timpu. Na su kuleta a nia na pilak enggu inukilan kanu palas’u Sultan sa Ruma. Nia ba i ’bpagusalen nu manga taw a Yahudi sa kapembayad’ilan sa buwis lu kanu gubilnu nu Ruma. Ugaid’a di ’gkalilinian nu manga taw a Yahudi a lusud kanu lumpukan a Parisiyu su kabayad sa buwis kanu Sultan sa Ruma a pendatu kanu dalepa nilan a Israil kanu entu a timpu. Na amaika nia makasumpat’u Isa al-Masih kanu idsa nilan i “Dait a mayad sa buwis” na malipunget sa lekanin su manga taw a lusud kanu lumpukan a Parisiyu, na amaika menem ka nia makasumpat’u Isa al-Masih kanilan i “Di dait a mayad sa buwis” na sigkemen menem sekanin nu gubilnu nu Ruma.

## Markus 12

makamuliataw. Na maitu bun ba i nanggula nu ikatelu <sup>22</sup>taman kanu pitu kataw a entu a edsusuled ugaid'a minatay bun silan a dala makamuliataw. Nia mauli sa entu na minatay bun mambu su babay. <sup>23</sup>Na sia kanu kambibiag 'bpaluman nu namamatay na entain i kikaluma kanu babay a entu? Kagina nagkaluma nin langun su pitu kataw a entu a edsusuled." <sup>24</sup>Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Pakasibay kanu sabap sa di nu 'gkatuntayan su nakadalem kanu kitab enggu su kabarakat'u Kadenan. <sup>25</sup>Kagina kanu kambibiag 'bpaluman nu namamatay na dikena den 'bpangaluma su manga mama enggu dikena den 'bpangaluman su manga babay ka mana den silan manga \*malaikat lu kanu sulega. <sup>26</sup>Ugaid'a makapantag menem sa u embibiag 'bpaluman su namamatay na ngintu, dala nu pamun mabatia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Musa su kinadtalu nu Kadenan sa lekanin lu kanu pegkalaw-kalaw a kayu? Sa nia nin kadtalu na 'Saki su Kadenan a pedsimban nu Ibrahim, Iskak enggu Yakub.'<sup>p</sup> <sup>27</sup>Su namamatay<sup>q</sup> na di den pakasimba kanu Kadenan ka su manga bibiag bu i pakasimba lun. Sangat a pakasibay kanu den a benal."

### Su Balapantag sa Langun na manga Kasuguan

(Mataya 22:34-40; Luk 10:25-28)

<sup>28</sup>Na aden mambu sinemupeg a gulu nu pangitaban. Na nakineg'in su kapendadalawana nilan taman sa nadsuliman nin i nasawal silan nu Isa al-Masih sa mapia. Na inidsan nin su Isa al-Masih sa "Ngin i balapantag kanu langun nu kasuguan nu Kadenan?" <sup>29</sup>Na nia inisumpat'u Isa al-Masih na "Nia balapantag sa langun na kasuguan na 'Pakikineg kanu a manga taw sa Israil: Su Kadenan tanu a Mapulu na kaisa-isa nin bu. <sup>30</sup>Ikalimu nengka sekanin sa senep kanu atay nengka, senep kanu ginawa nengka enggu kanu itungan nengka taman den kanu langun nu 'gkagaga nengka.'" <sup>31</sup>Nia menem temundug na 'Ikalimu nengka su ped'engka sa mana bun su kakalimu nengka kanu ginawa nengka.'" <sup>s</sup>Dala den ped a kasuguan a lemawan pan

---

<sup>p</sup> 12:26 Saki su Kadenan a pedsimban nu Ibrahim, Iskak enggu Yakub Nia nin maena na apia dala den sia sa dunia su Nabi Ibrahim, Nabi Iskak enggu su Nabi Yakub na sia kanu adapan nu Kadenan lu sa sulega na bibiag bun silan. Pedsimba pamun silan kanu Kadenan sampay saguna. Ebpun i nia sia kanu Kinaliu 3 ayat 6 sia kanu Kitab Taurat.

<sup>q</sup> 12:27 Su namamatay Nia maena nu namamatay a nalabit'u Isa al-Masih sia na su manga taw a namakanaraka ka di den silan pakasimba kanu Kadenan.

<sup>r</sup> 12:29-30 Ebpun i nia sia kanu Diutirunumi 6 ayat 4 taman sa 5 sia kanu Kitab Taurat.

<sup>s</sup> 12:31 Ebpun i nia sia kanu Libitikus 19 ayat 18 sia kanu Kitab Taurat.



## Markus 12

kanu nia ba a manga kasuguan.”<sup>32</sup> Na nia pidtalu nu gulu nu pangitaban sa lekanin na “Gulu, nakasugat ka kanu pidtalu nengka a nan, benal a kaisa-isa nin bu su Kadenan, dala den salakaw pan. <sup>33</sup>Na su kakalimu sa lekanin sa senep sa atay, senep sa itungan enggu kanu langun nu 'gkagaga nengka taman sa kakalimu kanu pagubay sa mana bun kanu kakalimu sa ginawa na labi lawan pan i kapia nin kanu langun nu manga kurban enggu su manga ped pan a ipegkurban a pedtutungen.”<sup>34</sup> Daka guna madsuliman nu Isa al-Masih i nakasumpat sa mapia su gulu nu pangitaban a entu na pidtalu nin sa lekanin i “Dikena ka bun mawatan kanu kapendatu nu Kadenan.” Na da den ba a entu nakatika pan midsa sa lekanin.

### **Su Kadtalu nu manga Gulu nu Pangitaban pantag kanu Masih**

*(Mataya 22:41-46; Luk 20:41-44)*

<sup>35</sup>Na kanu kabpamandu nu Isa al-Masih kanu manga taw lu kanu Suti a 'Bpagagaman na nia nin pidtalu na “Panun a entu ka nadtalu nu manga gulu nu pangitaban i ‘Su Masih na tupu nu Daud’? <sup>36</sup>Kagina su Daud demun i midtalu kanu kadtalu a nia a ebpun kanu Suti a Ruh sa ‘Pidtalu nu Kadenan a Mapulu kanu Mapulu ku i “Ayan ka sia tampal kanu kawatanan ku taman sa pasugiuden ku su manga kuntela nengka kanu palad’u ay nengka.”<sup>t</sup>

<sup>37</sup>Amaika su Daud ka nia nin kinatawag kanu Masih na Mapulu na panun basi a entu i kinadtupu nin lun?” Na 'gkalilinian gaid sekanin 'bpamakikineg’u madakel a taw lu.

### **Su Kinandaludaya nu manga Gulu nu Pangitaban kanu manga Balu**

*(Mataya 23:1-36; Luk 20:45-47)*

<sup>38</sup>Na kanu kabpamandu nu Isa al-Masih na nia nin pidtalu na “Pangingati nu su manga gulu nu pangitaban a malilini lemambung<sup>u</sup> kanu kapendadalakaw nilan asal’a kapagadatan silan nu manga

---

<sup>t</sup> 12:36 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 110 ayat 1 sia kanu Kitab Zabur. Kanu nia ba a kitab na su Kadenan a Mapulu na ipembitala nin su Masih a pedtawagen nu Nabi Daud sa Mapulu nin apia nia nin kaaden i su Masih na embatan pan sia kanu tupu nu Nabi Daud.

<sup>u</sup> 12:38 **malilini lemambung** Su manga gulu nu pangitaban na 'gkatasan a gulu silan sia kanu suga nu lambung’ilan. Na sia kanu adat-betad’ilan na amaika su taw ka nakalambung na nia nin maena na dait a pagadatan.

## Markus 12, 13

taw lu kanu manga padian. <sup>39</sup>Na nia nilan kiugan na makapagagayan silan lu kanu 'bpagagayanan nu manga mapulu lu kanu manga pedsambayanan tanu a manga Yahudi enggu lu kanu manga pegkakanduli. <sup>40</sup>Na 'bpamagakalan nilan su manga balu a babay asal'a maakup-akup'ilan su manga kaaden nu entu a manga balu. Na 'bpangeni-ngeni silan sa malendu asal'a makapailay nilan i balaagama silan. Na silan ba a entu i makatalima sa labi lawan den i kapasang'in a kasiksan."

### **Su Kinaenggay nu Balu kanu Langun nu Aden sa lekanin**

*(Luk 21:1-4)*

<sup>41</sup>Daka nagagayan su Isa al-Masih lu kanu kasangunan nu 'bpagulugan sa kuleta lu kanu Suti a 'Bpagagaman ka pedsusulimanen nin su madakel a taw a 'bpagulug lu ba. Na madakel a kawasa i 'bpagulug lu sa madakel a kuleta. <sup>42</sup>Na aden sinemupeg a miskinan a balu a babay ka minulug sa dua lad a sinsiliu a kuleta.<sup>v</sup> <sup>43</sup>Daka tinawag'u Isa al-Masih su 'bpamangunut sa lekanin ka nia nin pidtalu kanilan na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i su miskinan a nia a balu na nia pan madakel i nakaulug'in lu kanu 'bpagulugan sa kuleta kumin kanu langun nu ped pan a 'bpagulug lu ba. <sup>44</sup>Kagina su inenggay nilan na subela bu nu kakawasan nilan ugaid'a su miskinan a nia na inenggay nin su langun nu aden sa lekanin a mana su langun nu kauyagan nin."

### **Su Kageba nu Suti a 'Bpagagaman**

*(Mataya 24:1-14; Luk 21:5-19)*

**13** <sup>1</sup>Na kanu kinaliu nu Isa al-Masih lu kanu Suti a 'Bpagagaman na nia pidtalu sa lekanin nu isa kanu 'bpamangunut lun makapantag kanu Suti a 'Bpagagaman na "Gulu, ilay ka, ngin den i kapia nin enggu kasela nin a manga walay i nan enggu su manga watu nin!" <sup>2</sup>Na nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Su 'gkailay nengka ba a nan a mangasela a walay na apia satiman na dala mailay nengka lun a mamakapamaguntul a watu nin ka natalatantu a aden gemubal lun su langun nu entu."

---

<sup>v</sup> 12:42 dua lad a sinsiliu a kuleta Su kuleta a entu a inenggay nu babay na manganaut enggu inumbal ebpun sa tumbaga. Isa i entu kanu manga kuleta a sinsiliu nu manga taw sa Ruma a inusal'u manga taw a Yahudi kanu entu a timpu. Mababa sa langun i alaga nu entu a kuleta.

## Markus 13

<sup>3</sup>Na kanu kabpagagayan nu Isa al-Masih lu kanu Palaw nu Ulibus kanu 'gkasangulan nu Suti a 'Bpagagaman na tinalipulu sekanin midsa ni Pitru, Yakub, Yuhan enggu Anduk sa <sup>4</sup>“Edtalu ka pan sa lekami u kanu i kanggula kanu entu ba enggu ngin i tanda sa manggula den su langun nu entu ba?” <sup>5</sup>Daka nia inisumpat'u Isa al-Masih kanilan na “Pangingati nu i dala makapasibay sa lekanu. <sup>6</sup>Madakel i embuat a nia nilan edtalun na silan su Masih taman sa madakel i makapasibay nilan. <sup>7</sup>Na u makakineg kanu den sa embubunua magidsan i masupeg enggu mawatan a dalepa, na da kanu magilek ka nasisita a manggula i entu ugaid'a dikena pamun i entu su kabangkit kanu dunia. <sup>8</sup>Kagina embubunua pan su manga bangsa enggu embubunua pan su manga sultan. Na maaden su manga linug kanu madakel a dalepa enggu maaden bun su kanggutem. Ugaid'a ludsuan bu i nia nu kamalasakan a nia nin kalagidan na mana su masakit a 'bpelumpak kanu endaw demun i kabpeludsu pembata nu babay.

<sup>9</sup>“Na pangingat kanu ka ipalad kanu lu kanu 'bpamangkum enggu pamadaan kanu lu kanu pedsambayanan tanu a manga Yahudi. Na sabap sa laki na makukum kanu, na sia kanu kadtindeg'u lu kanu kaadapan nu manga gubildadul enggu manga sultan na makadsaksi kanu kanilan pantag sa laki <sup>10</sup>ka su Mapia a Tutuma na dait man a makapayapat muna kanu langun nu bangsa. <sup>11</sup>Na uman kanu nilan sigkemen ka ipalad kanu sa kukuman na da kanu mangandam sa ngin i edtalun nu ugaid'a edtalu nu den u ngin i ipadtalu sa lekanu kanu entu ba a kutika kagina dikena man sekanu su pedtalu a entu ka su Suti a Ruh. <sup>12</sup>Na kanu entu a manga timpu na su manga edtetebped sa pused na paimatayan nin su tebped'in sa pused a 'bpaginugut sa laki enggu maitu bun ba su ama na paimatayan nin su wata nin, na su manga wata menem na semungkang kanu manga lukes'ilan a 'bpamaginugut sa laki taman sa paimatayan nilan. <sup>13</sup>Na sabap sa laki na kabensian kanu nu langun nu taw. Ugaid'a su taw a temigkel kanu paginugut'in sa laki taman sa kapupusan na entu ba i malipuas.

### **Su Timpu nu Dala Pagidsan nin a Kamalasakan**

*(Mataya 24:15-28; Luk 21:20-24)*

<sup>14</sup>“Na u mailay nu den su pakangingilu a pakagiabu a edtindeg lu kanu di dait a edtindegan nin a punan a katagak kanu dalepa<sup>w</sup> (na dait

---

<sup>w</sup> 13:14 katagak kanu dalepa Su dalepa sia na su Suti a 'Bpagagaman lu sa dalepa a Awrusalim.

## Markus 13

a katuntayan nu pembatia su pantag kanu nia) na su langun na taw sia sa Yudia na dait a malalaguy den silan mamagayas lu kanu manga palaw. <sup>15</sup>Na su lu kanu liu nu walay nin na di den lemudep kanu walay asal'a kemua pan sa manga langun-taman nin. <sup>16</sup>Na maitu bun su lu kanu 'bpangangawidan na di den dait a muli pan asal'a kemua bu sa lambung'in. <sup>17</sup>Na duan-duan nin den su manga babay a magingay enggu paped susu sa wata kanu entu ba a manga timpu! <sup>18</sup>Na ipangeni-ngeni nu i di manggula su entu kanu timpu na kambalat <sup>19</sup>kagina kanu entu ba a manga timpu na temala su manga taw sa da idsan nin a kamalasaan. Su entu a kamalasaan na dala pagidsan nin iganat pan sa kinapangaden nu Kadenan kanu dunia sampay den saguna enggu di den a benal kabpalumanan su entu. <sup>20</sup>Ugaid'a sabap kanu manga taw a pinamili nu Kadenan na pigkahanda nin i pupusen nin den mangagan su entu ba a manga timpu kagina amaika dili na dala masama a bibiag a taw.

<sup>21</sup>"Na amaika aden edtalu sa lekanu sa 'Ilay nu, nia den su Masih' udi na 'Ilay nu, entu den sekanin!' na da kanu maginugut sa entu <sup>22</sup>kagina embubuat su manga 'bpamagigiling sa Masih enggu su manga 'bpenabi-nabi. Na enggalebek silan sa kangagaipan a kabarakatan asal'a makapasibay nilan su manga taw a pinamili nu Kadenan amaika magaga nilan. <sup>23</sup>Kagina ka maitu na pangingat kanu ka pidtalu ku den ba a nia sa lekanu su langun nu nia sa unan nu di pan 'gkanggula.

### **Su Kauma nu Kaka nu Manusia**

*(Mataya 24:29-31; Luk 21:25-28)*

<sup>24</sup>"Ugaid'a kanu kaipus'u entu a kamalasaan sa kanu entu a manga timpu na endukilem su senang enggu su ulan-ulan na di den 'gkalinawag <sup>25</sup>enggu su manga bitun na mangaulug ganat kanu kawang-kawangan taman sa su langun nu lu sa kawang-kawangan<sup>x</sup> na mangakuyung. <sup>26</sup>Entu pan ka mailay su Kaka nu Manusia a lu makasaleta kanu manga gabun a makauma sia sa dunia. Na mailay nu taw su kabarakat'in enggu su sigay nin. <sup>27</sup>Na sugun nin su manga malaikat ka ipalimud'in su manga pinamili nin kanu pat a pisuk'u dunia."

---

<sup>x</sup> 13:25 su langun nu lu sa kawang-kawangan Sia sa basa a Grik na nia nin maena na manga bagel lu sa kawang-kawangan udi na su aden manga 'gkagaga nin lu sa kawang-kawangan.

**Padtatapen su Kandiaga**

*(Mataya 24:32-44; Luk 21:29-33)*

<sup>28</sup>Nia pan pidtalu nu Isa al-Masih na “Ilay nu su kayu a igus. Endaw demun i kaleteb’u manga laun nin kanu manga sapak’in na katawan den i masupeg den su kabpanenang. <sup>29</sup>Na maitu bun ba u mailay nu den i manggula den su langun nu entu na katawan nu den i masupeg den a benal su kauma nin a mana san den sa bengawan i kasupeg’in.

<sup>30</sup>Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i natalatantu a di matag makadalung su manga taw kanu nia a timpu taman sa di pan manggula su langun nu entu ba. <sup>31</sup>Na madala den su langit enggu su lupa ugaid’a su manga kadtalu ku na di madala.

<sup>32</sup>“Ugaid’a makapantag kanu gay udi na kutika nu kanggula kanu langun nu entu ba na dala isa bu a makataw lun nia tabia na su Ama bu. Apia su Tunggal’in na di nin katawan, maitu bun su manga malaikat’in lu sa sulega na di nilan bun katawan. <sup>33</sup>Kagina ka maitu na pangingat kanu enggu endiaga kanu kagina di nu katawan u kanu su kanggula sa entu. <sup>34</sup>Na mana bun su mama a linemu sa lalakawan a tinagak’in su walay nin ka inisalig’in su langun kanu manga ulipen nin. Na uman i isa na inenggan nin sa enggalebeken nin enggu inisugu nin kanu tameng’u bengawan i endiaga sekanin. <sup>35</sup>Na maitu kanu bun ba, endiaga kanu bun kagina di nu katawan u kanu i kauma nu Mapulu, basi sungu na gay udi na luk i gay udi na kakuku na manuk udi na katibuas i kauma nin. <sup>36</sup>Na apia makauma sekanin sa matekaw na di kanu nin kauman a pedtulug. <sup>37</sup>Na su pedtalun ku ba a nia sa lekanu na langkap den kanu langun: Endiaga kanu.”

**Su Kinabubus sa Kamutan kanu Isa al-Masih unan nu Kapatay nin**

*(Mataya 26:1-5; Luk 22:1-2; Yuhan 11:45-53)*

**14** <sup>1</sup>Na dua gay bun den na mauma den su Kanduli nu Kalipuas<sup>y</sup> enggu su Kanduli nu Pan a Dala Pakembang’in. Na su manga mapulu nu ’bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban na

---

<sup>y</sup> 14:1 **Kanduli nu Kalipuas** Su nia a kanduli na makapantag kanu kinalipuas’u manga taw a Israil kanu dalepa a Egypt kanu timpu nu Nabi Musa. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu nia sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 14

'bpagitungen nilan u panun i kasigkem'ilan kanu Isa al-Masih sa di kasipatan ka enggu nilan kaimatayan. <sup>2</sup>Ugaid'a nia nilan pidtalu na "Dikena kanu timpu nu Kanduli a nia asal'a di mangaden sa kasamukan<sup>z</sup> su manga taw."

(Mataya 26:6-13; Yuhan 12:1-8)

<sup>3</sup>Saleta mambu na lu su Isa al-Masih sa Bitani kanu walay nu mama a bedtuan sa Simiun a midsakit sa debpig paganay. Na kanu kapegkan nin na aden babay a nakauma a aden it'in a mapulu a benal i alaga nin a kamutan a lana na nardu<sup>a</sup> a dala simbul'in. Nakabetad i entu kanu taguan a bedtuan sa alabastru.<sup>b</sup> Na pinesa nin su pundu nu taguan a entu ka inibubus'in kanu ulu nu Isa al-Masih. <sup>4</sup>Ugaid'a su ped kanu manga taw lu na nasakit i ginawa nilan sa nia nilan nadttalu kanu uman i isa na "Nginan ka pendalatan i mapulu a nan i alaga nin a kamutan? <sup>5</sup>Mabpasa pan a benal i nan sa subela pan sa salagun a sukay nu taw. Na su pasa nin na inggay kanu manga miskinan." Daka dinaway nilan su babay.

<sup>6</sup>Ugaid'a nia pidtalu nu Isa al-Masih na "Padttaday nu den sekanin. Nginan ka pedsamuken nu pan? Dait man su penggalebeken nin a nia sa laki. <sup>7</sup>Na su manga miskinan na tatap'u bun silan 'gkadtgapeda na apia ngin a kutika na kanggalebekan nu silan sa mapia ugaid'a saki na dikena nu tatap madttgapeda. <sup>8</sup>Na pinggula nin den ba a nia su ngin i taman a magaga nin sa ukit a kinabubus'in sa kamutan a lana kanu lawas ku unan nu kalebeng sa laki. <sup>9</sup>Na saben-sabenal a pedttalun ku sa lekanu i apia endaw ipangusiat kanu lusud'u dunia su Mapia a Tutuma na mapanudtul bun su pinggula nu babay a nia a tademan sa lekanin."

(Mataya 26:14-16; Luk 22:3-6)

<sup>10</sup>Daka si Yahuda Iskalia a isa bun kanu sapulu enggu dua a pinamili nin na linemu kanu manga mapulu nu 'bpamangurban ka

---

<sup>z</sup> 14:2 **kasamukan** Na amaika sigkemen nu 'gkangaunutan su Isa al-Masih a mailay nu taw na malipunget silan a punan a kasamuk'ilan. Na su 'gkangaunutan na dili nilan 'gkalinian a aden samuk kanu timpu na Kanduli nilan kagina u aden samuk na silan i edtempuan nu gubilnu nu Ruma.

<sup>a</sup> 14:3 Su **lana na nardu** na ebpun sa dalid'a pamulan a bedtuan sa nardu.

<sup>b</sup> 14:3 Su **alabastru** na taguan a inumbal sa malemek a watu a bedtuan bun sa alabastru. Nia katatapan na malendu i lig'in enggu nia katatapan a ipembetad lun na kamutan. Amaika 'bpagusalen su dalem'in na pebpsan su pundu nin asal'a makua su dalem'in.

## Markus 14

enggu nin matipu lu su Isa al-Masih. <sup>11</sup>Na napia a benal i ginawa nu manga mapulu nu 'bpamangurban guna nilan makineg su entu. Daka pibpasadan nilan si Yahuda sa enggan nilan sa kuleta. Na pibpapangilay den nu Yahuda i mapia a kutika a katipu nin kanu Isa al-Masih.

### **Su Kabpagadil sa Kapegkan kanu Kanduli nu Kalipuas** (*Mataya 26:17-25; Luk 22:7-14; Luk 22:21-23; Yuhan 13:21-30*)

<sup>12</sup>Na kanu muna-muna a gay a kapegkan kanu pan a dala pakembang'in enggu su gay a kapegkurban sa manguda a bili-bili a Kanduli nu Kalipuas na inidsa nu 'bpamangunut kanu Isa al-Masih sa lekanin i "Endaw kami nengka kiugan a makapagadil sa makan kanu Kanduli nu Kalipuas?" <sup>13</sup>Daka sinugu nu Isa al-Masih su dua kataw kanu 'bpamangunut lun sa nia nin pidtalu kanilan na "Lu kanu sa siudad ka aden lu mama a madsumbak'u a aden 'bpananggiten nin a binangga a aden ig'in. Na unut kanu den sa lekanin <sup>14</sup>ka endaw sekanin lemudap a walay na edtalu nu kanu kigkuan kanu walay i 'Ibpagidsa nu Gulu u endaw kun i bilik a kakanan nin kanu Kanduli nu Kalipuas kaped'u 'bpamangunut sa lekanin.' <sup>15</sup>Daka ipailay nin sa lekanu su maulad a bilik lu sa pulu a aden den langun-taman nin enggu naadil den. Na lu nu ba adil su pegken tanu." <sup>16</sup>Na linemu den mambu su dua kataw a entu a sinugu nin kanu siudad na natun nilan mambu su langun nu entu a mana bun su pidtalu nu Isa al-Masih. Daka inadil'ilan den lu ba su pegken nilan kanu Kanduli nu Kalipuas.

### **Su Kinapayag'u Isa al-Masih makapantag kanu Katipu sa lekanin**

<sup>17</sup>Na kanu kinagkagabi na nakauma su Isa al-Masih apeg'u sapulu enggu dua a 'bpamangunut lun. <sup>18</sup>Daka kanu kapegkan nilan na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Sabensabenal a pedtalun ku sa lekanu i isa sa lekanu a kaped ku bun pegkan saguna i temipu sa laki." <sup>19</sup>Na nalidu a benal i ginawa nilan taman sa nia nadtalu nu uman i isa kanu Isa al-Masih na "Natalatantu a dikena saki su entu." <sup>20</sup>Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Isa bun sekanin sa lekanu a sapulu enggu dua, su kaped ku pedsumbuk sa pan kanu ladia. <sup>21</sup>Na dait man a matay su Kaka nu Manusia a mana bun su nakasulat pantag sa lekanin

## Markus 14

sia kanu kitab.<sup>c</sup> Ugaid'a duan-duan nin den su taw a entu a temipu kanu Kaka nu Manusia! Nia pan tinemu sa lekanin i dala den embata."

### **Su Pasad'u Isa al-Masih kanu Nauli den a Kinagabi nin**

*(Mataya 26:26-29; Luk 22:15-20; 1 Kurintu 11:23-25)*

<sup>22</sup>Na kanu kapegkan nilan na kinemua su Isa al-Masih sa pan. Endaw i kinadsukul-sukul'in lun enggu kinapugi nin kanu Kadenan na pidtebi-tebi nin ka inenggay nin kanilan sa nia nin pidtalu na "Kua nu su nia ka nia ba su badan ku." <sup>23</sup>Na kinemua menem sekanin sa tagayan a aden ig'a ubas'in enggu midsukul-sukul kanu Kadenan. Entu pan ka inenggay nin kanilan. Na mininem mambu silan langun kanu entu ba. <sup>24</sup>Na nia nin pidtalu kanilan na "Nia ba su lugu ku a minalut kanu kapasadan nu Kadenan a ipatuga sabap kanu madakel a taw. <sup>25</sup>Na saben-sabenal a pedtalun ku sa lekanu i di aku den minem 'bpaluman sa ig'a ubas taman sa kanu gay a inemen ku su entu a binagu den lu kanu kapendatu nu Kadenan."

### **Su Kinadtalu nu Isa al-Masih makapantag kanu Kakias lun ni Pitru**

*(Mataya 26:30-35; Luk 22:31-34; Yuhan 13:36-38)*

<sup>26</sup>Na guna silan makapasad edsengal sa kapugi kanu Kadenan na linemu silan kanu Palaw nu Ulibus. <sup>27</sup>Na nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Langun nu na temagak sa laki a mana bun su kadtalu nu Kadenan a nakadalem kanu kitab a

'Imatayan ku su pedtuganul kanu manga \*bili-bili na amaika maitu na mamakadsambal silan.'<sup>d</sup>

<sup>28</sup>Ugaid'a ulian nu kapambibiag sa laki 'bpaluman na muna aku sa lekanu lu sa Galili." <sup>29</sup>Na pidtalu ni Pitru sa lekanin i "Apia langun nilan na temagak sa leka ugaid'a mana i saki na dili." <sup>30</sup>Na nia inisumpat'u Isa al-Masih sa lekanin na "Saben-sabenal a pedtalun ku sa leka i kanu nia bun ba a magabi na ikias aku nengka sa makatelu bagu kemuku sa makadua su manuk a kalasan." <sup>31</sup>Ugaid'a mabagel a benal i kinadtalu ni Pitru sa "Apia nia nin pan kaaden i ipatay ku na di ku seka ikias." Na langun nilan na maitu bun ba i pidtalu nin.

<sup>c</sup> 14:20-21 Su nakasulat pantag kanu Isa al-Masih na mailay kanu Manga Sengal 41 ayat 9 sia kanu Kitab Zabur.

<sup>d</sup> 14:27 Ebpun i nia sia kanu Kitab a Inisulat'u Nabi Zakaria 13 ayat 7.



**Su Kinapangeni-ngeni nu Isa al-Masih lu sa Gitsimani**

(Mataya 26:36-46; Luk 22:39-46)

<sup>32</sup>Na kanu kinauma nilan kanu pamumulanan a bedtuan sa Gitsimani<sup>e</sup> na pinapagagayan nu Isa al-Masih su 'bpamangunut lun sa nia nin pidtalu kanilan na "Sia kanu demun ba gagalu na kabpangeni-ngeni ku." <sup>33</sup>Na pinaunut'in su telu kataw kanilan a si Pitru, si Yakub enggu si Yuhan. Na lu den ba linemudsu masimuket enggu malasay a benal su manggiginawa nin. <sup>34</sup>Daka nia nin pidtalu kanilan na "Gkalidu a benal i ginawa ku a mana su ipatay ku den. Sia kanu demun ba ka endiaga kanu." <sup>35</sup>Na nakatangka bu sekanin sa paidu na nakasugiud sekanin mangeni-ngeni sa amaika mapakay na malipus sekanin kanu timpu a entu <sup>36</sup>sa nia nin pidtalu na "Ama, \*Ama ku, langun-langun na magaga nengka. Iawa nengka pan sa laki su kamalasaran<sup>f</sup> a nia a pakatingguma sa laki ugaid'a apia ka maitu na dikena su kiug'u ginawa ku i kaunutan ka su kahanda nengka bun i matuman."

<sup>37</sup>Na guna sekanin embalingan lu kanu telu kataw na nia nin nauman na pedtulug silan. Daka nia nin pidtalu kani Pitru a bedtuan bun sa Simiun na "Nginan, pedtulug ka Simiun? Nginan, di ka demun makandiaga sa apia sakauras bu? <sup>38</sup>Endiaga kanu enggu pangeni-ngeni kanu asal'a di kanu masasat ka di man pegkiug 'gkasasat su ginawa ugaid'a malubay su badan." <sup>39</sup>Na ginanatan nin menem silan 'bpaluman ka nangenin sa maitu bun ba sa pangeni-ngeni nin a entu. <sup>40</sup>Na mimbalingan menem sekanin na nauman nin den menem silan a pedtulug kagina pedtulatuden a benal silan. Daka dili nilan 'gkatawan u ngin i edtalun nilan sa lekanin. <sup>41</sup>Na kanu ikatelu a kinambalingan nu Isa al-Masih na pidtalu nin kanilan i "Nginan, pedtulug kanu enggu 'bpangintelenen kanu pamun besen? Nia nu kataw na mawatan pamun su kutika? Ilay nu, masupeg den a benal su kutika a ipalad su Kaka nu Manusia kanu manga baladusa. <sup>42</sup>Embangun kanu den ka su pedtipu sa laki na masupeg den a benal na entanu den ka alawn tanu sekanin."

<sup>e</sup> 14:32 Su kadtalu a Gitsimani na basa a Grik a nia nin maena na *lupitan na lana*.

<sup>f</sup> 14:36 Su kamalasaran sia na sia sa basa a Grik na nia nin maena na *tagayan*.

**Su Kinasigkem kanu Isa al-Masih**

*(Mataya 26:47-56; Luk 22:47-53; Yuhan 18:3-12)*

<sup>43</sup>Na kanu entu demun ba a kapedtalu nin a entu na nakauma si Yahuda a isa kanu sapulu enggu dua a pinamili nin. Kaped'in su madakel a taw a aden it'in a manga sundang enggu manga ibpametay ka sinugu silan nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban taman den kanu 'gkangaunutan nu manga Yahudi. <sup>44</sup>Na su pedtipu na inenggan nin sa sinial su manga ped'in sa nia nin pidtalu na "U entain su salamen ku sa sium na sekanin su mama. Sigkem'u enggu pagunungi nu sa mapia sa kait'u lun." <sup>45</sup>Na endaw demun i kinauma ni Yahuda na sinupegan nin su Isa al-Masih sa nia nin pidtalu na "Salam, Gulu!" Entu pan ka sinium'in. <sup>46</sup>Daka kinua sekanin nu manga kaped'i Yahuda ka sinigkem'ilan. <sup>47</sup>Ugaid'a isa kanu 'bpamedtindeg lu kanu ubay nu Isa al-Masih i binindas'in su guluk'in ka tinimbas'in su ulipen nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban. Na nia nasugat na su tangila nin taman sa nakabpitas su entu. <sup>48</sup>Daka nia pidtalu nu Isa al-Masih kanilan na "Nginan, ribildi aku ka sinemia kanu a minit pan sa manga sundang enggu manga ibpametay sa kasigkem'u sa laki? <sup>49</sup>Uman gay na kaped aku nu bun lu kanu Suti a 'Bpagagaman kanu kabpamandu ku inunta na di aku nu bun pedsigkemen. Ugaid'a dait man a manggula su nia ka enggu matuman su nakadalem kanu kitab." <sup>50</sup>Daka langun nu manga tagapeda nu Isa al-Masih na midtatalaguy ka tinagak'ilan sekanin.

<sup>51</sup>Na aden isa a manguda a mama a dala balegkas'in nia tabia na kayab bu a nakabaus kanu lawas'in na pidtatanggungan nin su Isa al-Masih. Na sinigkem'u manga taw sekanin <sup>52</sup>ugaid'a nakadtalaguy sekanin a nakagkawas-kawas kagina natabun nin su kayab'in.

**Su Kinaadap kanu Isa al-Masih**

**lu kanu Mapulu sa Langun nu 'Bpamangurban**

*(Mataya 26:57-68; Luk 22:54-55; Luk 22:63-71;*

*Yuhan 18:13-14; Yuhan 18:19-24)*

<sup>53</sup>Na iniadap'ilan den su Isa al-Masih lu kanu mapulu sa langun nu 'bpamangurban. Na mindidilimudan mambu lu ba su langun nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su 'gkangaunutan nu manga Yahudi taman den kanu manga gulu nu pangitaban. <sup>54</sup>Saleta mambu

## Markus 14

na pidtatanggungan ni Pitru su Isa al-Masih taman den lu kanu ludep'u lama-lama nu tulugan nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban ugaid'a lu sekanin sa mawatan. Na nagagayan sekanin kaped'u manga panunugun lu kanu ubay nu apuy ka midtilalang.

<sup>55</sup>Na su manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su langun den nu 'bpamangukum<sup>g</sup> na nangilay silan sa manga taw a makadsaksi sungkang kanu Isa al-Masih asal'a kapaimatayan nilan sekanin ugaid'a dala natun nilan. <sup>56</sup>Kagina madakel den man i midsaksi sa lekanin sa dikena benal ugaid'a dala pamagayun su inidsaksi nilan. <sup>57</sup>Na aden pan ped a manga taw a midtindeg ka midsaksi sa dikena benal sa nia nilan pidtalu na <sup>58</sup>“Nakineg'ami i pedtalun nin i 'Gubalen ku su Suti a nia a 'Bpagagaman a inumbal bu nu manusia. Na kanu dalem'u telu gay na mapatindeg aku sa ped a dikena inumbal'u manusia.”<sup>h</sup> <sup>59</sup>Ugaid'a apia ka maitu na dala bun pamagayun su inidsaksi nilan a entu. <sup>60</sup>Daka midtindeg kanu luk'ilan su mapulu sa langun nu 'bpamangurban ka inidsan nin su Isa al-Masih sa “Nginan, dala demun makasawal'engka kanu ipedsendit'ilan a nia sa leka?” <sup>61</sup>Ugaid'a dala bun inek-inek'in. Apia sataga na dala bun sekanin sumpat. Na inidsan menem sekanin 'bpaluman nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban sa “Nginan, seka ba su Masih, su Tunggal'u Kaisa-isa nin bu a Pebpugin?” <sup>62</sup>Na nia mambu inisumpat'u Isa al-Masih na “Uway saki ba, na mailay nu su Kaka nu Manusia a magagayan kanu tampal sa kawanan nu Barakat sa Langun enggu makatingguma sekanin sia sa dunia a lu makasaleta kanu manga gabun sa kawang-kawangan.” <sup>63</sup>Daka kinisi<sup>i</sup> nu mapulu sa langun nu 'bpamangurban su balegkas'in ka nia nin pidtalu na “Enduken ka nasisita tanu pan i ped a makadsaksi? <sup>64</sup>Nakineg'u den su kasakutu nin. Na ngin i lekanu sa entu?” Daka kinukum'ilan sa wagib sekanin a matay. <sup>65</sup>Na linudsuan sekanin demuda nu ped kanu manga taw lu enggu binausan nilan su beneng'in taman sa pinakapasangan nilan

<sup>g</sup> 14:55 Su 'bpamangukum a nia na silan su 'bpangulu kanu agama nu manga taw a Yahudi. Nia bedtuan kanilan na *Sunidriun*. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu 'bpamangukum sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtau kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

<sup>h</sup> 14:58 Gubalen ku su Suti a nia a 'Bpagagaman a inumbal bu nu manusia. Na kanu dalem'u telu gay na mapatindeg aku sa ped a dikena inumbal'u manusia. Su pidtalu nu manga taw a nia na dikena pagidsan kanu pidtalu nu Isa al-Masih lu kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Yuhan 2 ayat 18 taman sa 22 sia kanu Kitab Injil. Nia nin maena na sinalin nilan su kadtau nu Isa al-Masih.

<sup>i</sup> 4:63 kinisi Sia sa adat-betad'u manga taw a Yahudi na amaika 'gkasakit a benal i ginawa nilan atawa ka 'gkalidu i ginawa nilan na pegkisin nilan su balegkas'ilan. Nia ba i tusan sa 'gkasakit i ginawa nilan atawa ka 'gkalidu i ginawa nilan.

mametay sa nia nilan lun pidtalu na “Amaika seka su Masih na edtalu ka kun a nan sa lekami u entain i ’bpametay sa leka?” Entu pan ka kinua sekanin nu manga tameng taman sa pinametay nilan bun sekanin.

**Su Kinakias’i Pitru kanu Isa al-Masih**

*(Mataya 26:69-75; Luk 22:56-62; Yuhan 18:15-18; Yuhan 18:25-27)*

<sup>66</sup>Na gagalu na lu si Pitru sa baba, lu kanu lama-lama, na isa kanu manga panunugun a babay nu mapulu sa langun nu ’bpamangurban i nakauma. <sup>67</sup>Na nailay nin si Pitru a pedtilalang kanu apuy na pidtulikan nin sa nia nin lun pidtalu na “Kaped ka bun nu taw a nan sa Nasarit a si Isa.” <sup>68</sup>Ugaid’a inikias’in su entu sa nia nin pidtalu na “Sabensabenal a di ku katawan enggu di ku ’gkatuntayan i pedtalun nengka a nan.” Daka linemu sekanin kanu lalan ’bpawang sa liu na aden mambu kinemuku a manuk a kalasan. <sup>69</sup>Na nailay menem sekanin nu panunugun a babay, daka pidtalu nin menem ’bpaluman kanu manga taw a pedtindeg lu i “Isa kanilan su mama a nan.” <sup>70</sup>Ugaid’a inikias menem ’bpaluman ni Pitru su entu. Na dala gaid matana-tana na su manga taw a pedtindeg lu na silan menem i midtalu kani Pitru sa “Natalatantu a isa ka bun kanilan kagina taw ka bun sa Galili.” <sup>71</sup>Ugaid’a inidsinta ni Pitru su ginawa nin taman sa inidsapa nin i “Di ku a benal katawan i mama a nan a pedtalun nu.” <sup>72</sup>Na midsambuta demun su ikadua a kinakuku na manuk a kalasan na nagkalendem mambu ni Pitru su pidtalu sa lekanin nu Isa al-Masih a “Bagu makakuku sa makadua su manuk a kalasan na makatelu aku nengka den makakias.” Na nalupet su atay ni Pitru taman sa nakapaguguliang a benal.

**Su Kinaadap kanu Isa al-Masih lu kanu Gubilnadul Pilatu**

*(Mataya 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Yuhan 18:28-38)*

**15** <sup>1</sup>Na endaw demun i kinagkapita na naumpung den su manga mapulu nu ’bpamangurban kaped’ilan su ’gkangaunutan nu manga Yahudi enggu su manga gulu nu pangitaban taman den kanu langun nu ’bpamangukum. Na inipapawik’ilan sia sa lima su Isa al-Masih ka inipalad’ilan lu kani Pilatu.<sup>j</sup> <sup>2</sup>Na inidsan sekanin ni Pilatu sa “Ngintu, seka ba su Datu nu manga Yahudi?” Na nia inisawal’u Isa al-Masih sa

---

<sup>j</sup> 15:1 Si Pilatu na taw sekanin sa Ruma a nabaluy a gubilnadul nu Yudia kanu entu ba a timpu.

## Markus 15

lekanin na “Seka den i midtalu sa nan.”<sup>3</sup> Na madakel i inisendit sa lekanin nu manga mapulu nu ’bpamangurban. <sup>4</sup>Daka inidsan menem sekanin ’bpaluman ni Pilatu sa “Nginan, dala demun makasawal’engka kanu nan? Ilay ka ba, madakel a benal i ipedsendit’ilan sa leka.”<sup>5</sup> Ugaid’a dala den a benal sumpat su Isa al-Masih. Guna su maitu na nagaip si Pilatu.

*(Mataya 27:15-26; Luk 23:13-25; Yuhan 18:39-19:16)*

<sup>6</sup>Na uman \*Kanduli nu Kalipuas na pabpelu sa sakataw a bilunggu si Pilatu. Apia entain i pangenin nu manga taw na entu ba i paliun nin. <sup>7</sup>Na kanu entu a timpu na aden mama a bedtuan sa Barabas a isa kanu manga ribildi a nabilunggu sabap sa minimatay silan kanu kinaatu nilan kanu gubilnu. <sup>8</sup>Na su madakel a taw na sinemupeg kani Pilatu ka pinangeni nilan i inggulalan nin den su katatapan a penggulan nin kanilan uman lagun kanu Kanduli nu Kalipuas. <sup>9</sup>Daka nia inisawal’i Pilatu kanilan na “Kiugan nu a paliun ku sa lekanu su Datu nu manga Yahudi?” <sup>10</sup>Kagina ’gkatawan ni Pilatu i nia bu sabap a kinapalad’ilan sa lekanin kanu manga mapulu nu ’bpamangurban na sabap bu sa kabpangalikud’ilan. <sup>11</sup>Ugaid’a su manga mapulu nu ’bpamangurban na inisundul’ilan su madakel a taw sa nia nilan pangenin a makaliu na si Barabas kumin kanu Isa al-Masih. <sup>12</sup>Daka inidsan menem silan ’bpaluman ni Pilatu sa “Amaika maitu na ngin i kiugan nu a enggulan ku kanu pedtawagen nu a nia a Datu nu manga Yahudi?” <sup>13</sup>Na nia nilan inilalis semumpat na “Itutuk sekanin kanu kayu a pinambalawaga!” <sup>14</sup>Daka inidsa ni Pilatu kanilan i “Enduken, ngin i kadaluakan a pinggula nin?” Ugaid’a makin nilan inilalis sa matanug i “Itutuk sekanin kanu kayu a pinambalawaga!” <sup>15</sup>Kagina ka nia kiug’i Pilatu na masuat’in su madakel a taw na pinaliu nin si Barabas. Na pinalebpadan nin menem mamikal su Isa al-Masih entu pan ka inipalad’in kanu manga sundalu nin asal’a makatutuk kanu kayu a pinambalawaga.

### **Su Kinatutuk kanu Isa al-Masih kanu Kayu a Pinambalawaga**

*(Mataya 27:27-44; Yuhan 19:2-3; Luk 23:26-43; Yuhan 19:17-27)*

<sup>16</sup>Na init’u manga sundalu su Isa al-Masih lu kanu ludep’u tulugan a bedtuan sa Priturium<sup>k</sup> entu pan ka tinawag’ilan su langun nu sakabataliun

---

<sup>k</sup> 15:16 **Priturium** Su nia a kadtalu na ebpun kanu basa a Latin a nia nin maena na *tulugan nu sultan* atawa ka *naadil a pegkalebenan nu gubilnadul*.

## Markus 15

a sundalu. <sup>17</sup>Na pimbalegkasan nilan sa lambayung<sup>l</sup> a lambung entu pan ka minumbal silan sa sansangan a sudangen ka inisangan nilan kanu ulu nu Isa al-Masih <sup>18</sup>entu pan menem ka sinaludu nilan sa “Salam sa leka, Datu nu manga Yahudi!” <sup>19</sup>Daka pinametay nilan sa tungked su ulu nin taman sa pinanudan nilan entu pan ka midtinggaleb ka sinemugiud silan sa lekanin.<sup>m</sup> <sup>20</sup>Na guna nilan mapagumpak su Isa al-Masih na linuwas’ilan menem su lambayung a lambung ka inipambalegkas’ilan lun menem su danden a balegkas’in ka entu pan ka iniliu nilan sekanin ka enggu makatutuk kanu kayu a pinambalawaga.

<sup>21</sup>Na aden mama a bedtuan sa Simiun a ’bpagukit lu ebpun kanu ’bpangangawidan, taw sekanin sa Sairin a ama ni Anduk enggu Rupus. Na pineges’u manga sundalu sekanin mapapamusay sa kayu a pinambalawaga a pedtutukan kanu Isa al-Masih. <sup>22</sup>Na pinananggit’ilan su Isa al-Masih lu kanu dalepa a bedtuan sa Gulguta a nia nin maena na dalepa nu takulab a ulu. <sup>23</sup>Na inenggan nilan sekanin sa ig’a ubas a makalangut a sinimbulan sa mira<sup>n</sup> ugaid’a dala nin talima su entu. <sup>24</sup>Daka initutuk’ilan den sekanin kanu kayu a pinambalawaga. Na pimbad-bad’ilan su manga balegkas’in sa ukrit a kinambunuta asal’a katawan nilan u ngin i dait a makua nu uman i isa.<sup>o</sup>

<sup>25</sup>Na kanu kinatutuk’ilan kanu Isa al-Masih lu kanu kayu a pinambalawaga na ikasiyaw sa mapita. <sup>26</sup>Na inibetad’ilan su karatula lu kanu pulu nu ulu nin a nia lun nakasulat na su ipedsendit’ilan sa lekanin a “Su Datu nu manga Yahudi.” <sup>27-28</sup>Na dua kataw a tulisan i initutuk kanu ped a kayu a pinambalawaga, su sakataw na sia tampal kanu kawanan nin, su sakataw menem na sia tampal kanu biwang’in.<sup>p</sup> <sup>29</sup>Na su ’bpamangukit na ’bpangiling-kiling a ’bpagumpaken nilan sekanin sa nia nilan lun pedtalun na “Ababa! Dikena ba penggeban nengka su Suti a ’Bpagagaman enggu patindegen nengka menem kanu dalem’u telu

---

<sup>l</sup> 15:17 **lambayung** Na nia ba i ’bpagusalen a suga kanu manga balegkas atawa ka lambung’u manga sultan kanu entu a timpu. Namba i sabap’in ka pimbalegkasan nilan sa lambayung a lambung su Isa al-Masih ka ’bpagumpaken nilan sa matatig kun sa sultan sekanin.

<sup>m</sup> 15:19 Kanu nia ba a manga ayat na natuman den su nakadalem kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 50 ayat 6.

<sup>n</sup> 15:23 Su **mira** na kamutan a ebpun sa manga pamumulanen. ’Bpagusalen su nia a ipedsapu kanu manga lawas’u minatay asal’a ’gkamut su bangkay enggu makagamut bun i nia sa masakit.

<sup>o</sup> 15:24 Su nia a ayatan na natuman su nakadalem kanu Manga Sengal 22 ayat 18 sia kanu Kitab Zabur.

<sup>p</sup> 5:27-28 Kanu nia a nanggula na natuman su nakadalem kanu Kitab a Inisulat’u Nabi Isayas 53 ayat 12 a “Iniluyud sekanin kanu manga taw a dupang.”

## Markus 15

gay? <sup>30</sup>Na saguna na ilipuas'engka su ginawa nengka, embaba ka san kanu kayu a nan a pinambalawaga.” <sup>31</sup>Na maitu bun ba i pinggula nu manga mapulu nu 'bpamangurban enggu su manga gulu nu pangitaban na pinagumpak'ilan bun su Isa al-Masih sa nia nilan 'bpamedtalun na “Ibpelipuas'in kun su ped a taw ugaid'a su ginawa nin na di nin magaga lemipuas. <sup>32</sup>Na u sekanin su Masih a Datu nu manga taw a Israil na ibaba nin i ginawa nin kanu kayu a nan a pinambalawaga ka enggu tanu mailay taman sa makapaginugut tanu lun.” Na apia su dua kataw a entu a dupang na 'bpagumpaken nilan bun su Isa al-Masih.

### Su Kinapatay nu Isa al-Masih

(Mataya 27:45-56; Luk 23:44-49; Yuhan 19:28-30)

<sup>33</sup>Na kanu maudtu na nakatekaw demun migkalibuteng kanu lusud'u inged taman sa ikatelu a uras sa malulem. <sup>34</sup>Na kanu entu bun ba a kutika na inilalis'u Isa al-Masih sa matanug i “Il-uy,<sup>q</sup> Il-uy, lama sabaktani?”<sup>r</sup> Nia nin maena na “Hu Kadenan ku, Kadenan ku, ngin i nia ka pinadtaday aku nengka?” <sup>35</sup>Na ped kanu manga taw lu ba i nakakineg kanu entu na nia nilan pidtalun na “Pakikineg'u ba, pedtawagen nin su Nabi Ilias.”<sup>s</sup> <sup>36</sup>Na aden sakataw a midtalaguy ka inisumbuk'in kanu madsem a makalangut su ibpangamek ka inibetad'in kanu tangkayan ka enggu nin pakapasusup kanu Isa al-Masih sa nia nin pidtalun na “Da kanu pan, ilayn tanu kun na u makauma su Nabi Ilias ka ibaba nin san sekanin.” <sup>37</sup>Daka nakalalis sa matanug su Isa al-Masih entu pan ka napandus su napas'in. <sup>38</sup>Na saleta mambu na su kurtina<sup>t</sup>

<sup>q</sup> 15:34 **Il-uy** Su nia a basa na Hibru Aramaik a nia nin maena na *Kadenan ku*.

<sup>r</sup> 15:34 Ebpun i nia sia kanu Manga Sengal 22 ayat 1 sia kanu Kitab Zabur. Su basa a inusal sia nu Isa al-Masih na su basa nin a Hibru Aramaik.

<sup>s</sup> 15:35 **pedtawagen nin su Nabi Ilias** Su kadtalu a *Il-uy* na basa a Hibru Aramaik a nia nin maena na *Kadenan*. Ugaid'a nia kataw nu manga taw na su Nabi Ilias su pedtawagen nu Isa al-Masih kagina madakel kanu manga taw i 'bpalitalia sa embalingan su Nabi Ilias sia sa dunia kanu manga mauli a gay.

<sup>t</sup> 5:38 Su **kurtina** a nia na makapal enggu maulad. Nia ba su papedsenggaya kanu Suti a Bilik enggu kanu Suti sa Langun a Bilik lu kanu Suti a 'Bpagagaman. Na lu kanu Suti sa Langun a Bilik na 'bpaginugutan nu manga taw i lu ba su Kadenan. Su mapulu bu sa langun nu 'bpamangurban i mapakay a makaludep lu. Makaisa bu sa salagun i kabpeludep'in lu ka pegkurban sekanin sa kanu manga kabaladusan nu manga taw ugaid'a guna matay su Isa al-Masih na di den nasisita pan a 'gkurban lu kagina nabayadan den su kadusan nu manga taw sia nakanggulalan kanu kinapatay nu Isa al-Masih. Su kinakisi nu kurtina na nia nin maena na naawa den su kadusan a nakapagelet kanu Kadenan enggu kanu manusia. Mapakay den a malipuas su taw sa ukrit a kapaginugut'in kanu Isa al-Masih kagina naawa den su kadusan a nakapagelet sa lekanin enggu kanu Kadenan.

## Markus 15

nu Suti a 'Bpagagaman na nakisi sa luk iganat sa pulu taman sa baba. <sup>39</sup>Na guna mailay nu kapitan na sundalu a pedtindeg lu kanu kasangulan nu Isa al-Masih su ukrit a kinapandus'u napas'in na nia nin nadталu na "Sabensabenal a Tunggal'u Kadenan i mama a nia."

<sup>40</sup>Na aden bun manga babay lu sa mawatan a pedsandeng. Na ped kanilan si Mariam a taw sa Magdala enggu si Salumi. Na kaped'ilan bun si Mariam a ina ni Yusi enggu Yakub a manguda. <sup>41</sup>Na su manga babay a nia na naginugut kanu Isa al-Masih enggu tinemuganul sa lekanin kanu lu pan sekanin sa Galili. Na madakel bun kanu manga babay a minunut sa lekanin lu sa Awrusalim i lu bun ba kanu kinatutuk kanu Isa al-Masih.

### Su Kinakubul kanu Isa al-Masih

*(Mataya 27:57-61; Luk 23:50-56; Yuhan 19:38-42)*

<sup>42</sup>Na entu bun ba mambu su Gay nu Kabpagadil,<sup>u</sup> su gay a unan nu Gay nu Kabpangintelenen. Na guna su pedsukilep den <sup>43</sup>na isa kanu 'bpamangukum a bedtuan sa Yusup a taw sa Arimatia i pinagkawalaw nin su manggiginawa nin ka pinangeni nin kani Pilatu su bangkay nu Isa al-Masih. 'Bpagadatan bun si Yusup enggu isa bun sekanin a 'bpagangat kanu kandatu nu Kadenan.<sup>v</sup> <sup>44</sup>Na nagaip si Pilatu sa kinakineg'in sa minatay den su Isa al-Masih. Daka inipatawag'in su kapitan na sundalu ka inidsa nin u benal a minatay den su Isa al-Masih. <sup>45</sup>Na guna kasabuti ni Pilatu kanu kapitan na sundalu i minatay den su Isa al-Masih na sinugutan nin a makua den ni Yusup su bangkay nin. <sup>46</sup>Daka namasa si Yusup sa mapia a ginis. Na guna su nakababa

---

<sup>u</sup> **15:42 Gay nu Kabpagadil** Sia kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi na nia ba su gay unan nu Gay nu Kabpangintelenen. Nasisita a mapasad su langun nu galebek kanu nia ba a gay kagina di mapakay a enggalebek kanu Gay nu Kabpangintelenen. Na su Gay nu Kabpangintelenen nu manga Yahudi na lemudsu sa edsukilep kanu gay nu Giamat enggu mapasad menem sa edsukilep kanu gay nu Sapetu.

<sup>v</sup> **5:43 kandatu nu Kadenan** Sia kanu paginugut'u manga taw a Yahudi na dala pamun mauma su kandatu nu Kadenan. Su kandatu nu Kadenan kanu nia ba a ayat na nia nin maena na nia den endatu kanilan na su pinamili nu Kadenan a Masih a tupu nu Nabi Daud. Kagina kanu entu ba a manga timpu na nia pendatu kanu manga taw sa Israil na su ped a bangsa. Na nia nilan paginugut na amaika mauma den su timpu a kandatu nu Masih na mabinasa den su manga kuntela nu manga taw sa Israil taman sa di den silan kandatuan 'bpaluman nu ped pan a manga bangsa.



den su bangkay nu Isa al-Masih na pinutus'in kanu ginis a entu ka inikubul'in lu kanu liningkaban a masela a watu a mana takub entu pan ka linilidan nin sa masela a watu su bengawan nu kubul ka enggu 'gkadapengan. <sup>47</sup>Na saleta mambu na si Mariam a taw sa Magdala enggu si Mariam a ina ni Yusi na pidsipatan nilan u endaw inikubul su Isa al-Masih.

**Su Kinapambibiag 'Bpaluman  
kanu Isa al-Masih**

*(Mataya 28:1-8; Luk 24:1-12; Yuhan 20:1-10)*

**16** <sup>1</sup>Na kanu kinaipus'u Gay nu Kabpangintelenen na si Mariam a taw sa Magdala enggu si Mariam a ina ni Yakub taman den kani Salumi na namasa silan sa manga mamut a lana ka enggu nilan makasapu kanu bangkay nu Isa al-Masih. <sup>2</sup>Na kanu mapita-pita demun kanu gay nu Akad<sup>w</sup> na linemu silan kanu kubul. Na guna su mangagan den silan pakauma lu na pedsebang den su senang. <sup>3</sup>Na nia nilan pamakapamagidsaya sia sa lalan na "Entain basi i makatabang sa lekitanu lemilid mawa kanu watu lu kanu bengawan nu kubul?" <sup>4</sup>Ugaid'a guna nilan pedsusulimana su kubul na nadsuliman nilan i naawa den su watu a entu a sangat i kasela nin. <sup>5</sup>Na guna silan 'bpeludep lu kanu kubul na natekawan i ginawa nilan ka nia nilan nailay na manguda a mama<sup>x</sup> a linemambung sa maputi a 'bpagagayan lu tampal sa kawatan. <sup>6</sup>Ugaid'a nia nin pidtalu kanilan na "Da kanu magilek. Katawan ku i 'bpangilayn nu su taw sa Nasarit a su Isa a initutuk kanu kayu a pinambalawaga. Pinambibiag den sekanin 'bpaluman! Ilay nu i pinaigan lun a nan ka dala den san sekanin. <sup>7</sup>Na ganat kanu den ka edtalu nu kanu 'bpamangunut sa lekanin labi lawan den kani Pitru i muna sa lekanu lu sa Galili su Isa. Na mailay nu sekanin lu a mana bun su pidtalu nin sa lekanu." <sup>8</sup>Daka linemiu silan kanu kubul ka midtatalaguy silan mawa a pegkegel'a gilek enggu

<sup>w</sup> 16:2, 9 Akad Sia sa basa a Grik na nia nin maena na *muna-muna a gay nu sakapadian*. Sia kanu adat-betad'u manga Yahudi na Akad su entu.

<sup>x</sup> 16:5 Su **manguda a mama** a nia na malaikat. Mailay i nia sia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Mataya 28 ayat 2. Nakadalem bun i nia kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Yuhan 20 ayat 12 sia kanu Kitab Injil. Madakel pan i kasabutan tanu makapantag kanu manga malaikat sia kanu *Maena nu Mangadalem a Kadtalu kanu Kitab* a mailay kanu kapupusan nu nia a kitab.

## Markus 16

'gkangagaip. Na apia entain na dala pidtaluhan nilan kanu entu<sup>y</sup> sabap sa 'gkagilekan silan.<sup>z</sup>

### **Su Kinabpapayag'u Isa al-Masih ulian nu Kinapambibiag sa lekanin 'Bpaluman**

*(Mataya 28:9-10; Yuhan 20:11-18; Luk 24:13-35)*

<sup>9</sup>Na kanu kinapambibiag 'bpaluman kanu Isa al-Masih kanu mapita-pita demun kanu Akad<sup>w</sup> na si Mariam a taw sa Magdala i pagan-paganay demun a pibpayagan nin enggu sekanin su babay a binugawan nin sa pitu timan a saitan. <sup>10</sup>Na linemu si Mariam kanu manga nadtagapeda<sup>a</sup> nu Isa al-Masih a 'gkangalidu i ginawa nin enggu 'bpamanguliang kanu entu ba a timpu ka pinanudtul'in kanilan su entu. <sup>11</sup>Ugaid'a guna nilan makineg su tudtulan a entu ni Mariam a mimbibiag 'bpaluman su Isa al-Masih taman sa nailay nin sekanin na dala silan palitiala.

<sup>12</sup>Na kanu kinaipus'u entu na mibpapayag bun su Isa al-Masih kanu dua kataw kanilan gagalu nu kabpelakaw nilan 'bpawang lu sa 'bpangangawidan ugaid'a sakalebu i pimbuntal'in. <sup>13</sup>Daka mimbalingan silan ka pinanudtul'ilan i entu kanu manga ped pan a 'bpamangunut lun ugaid'a dala bun silan palitiala.

### **Su Kinasugu nu Isa al-Masih kanu 'Bpamangunut lun ulian nu Kinapambibiag sa lekanin 'Bpaluman**

*(Mataya 28:16-20; Luk 24:36-49; Yuhan 20:19-23; Su Manga Pinggalebek 1:6-8)*

<sup>14</sup>Na kanu kinaipus'u entu na mibpapayag su Isa al-Masih kanu sapulu enggu isa a nasama a pinamili nin kanu kabpamegkan nilan.

---

<sup>y</sup> 16:8 Na apia entain na dala pidtaluhan nilan kanu entu ugaid'a nalabit bun kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Mataya 28 ayat 9 taman sa 10 i mibpapayag su Isa al-Masih kanu manga babay a nia ulian nu kinapambibiag sa lekanin 'bpaluman asal'a di silan magilek sa kadtau nilan kanu 'bpamangunut pantag kanu pidtalu nu malaikat a entu. Na nalabit bun kanu Mapia a Tutuma a Inisulat'i Luk 24 ayat 9 taman sa 11 i inipanudtul bun nu babay a nia kanu 'bpamangunut kanu Isa al-Masih su pantag kanu pidtalu nu malaikat a entu ugaid'a dala nilan bu paginuguti su entu.

<sup>z</sup> 16:8 Su Markus 16 ayat 9 taman sa 20 na kadakelan kanu danden a manga nakasulat sa basa a Grik na nakaamung enggu kadakelan kanu manga alim na 'bpagayun sa aden guna-guna nin su nia. Na entu ba i sabap'in i kinaamung lun sia.

<sup>a</sup> 6:10 nadtagapeda Su nia na su 'bpamangunut kanu Isa al-Masih.

## Markus 16

Na dinaway nin silan kanu kadala na salig'ilan enggu kanu kategas'u pamusungan nilan kagina dala nilan palitiali su manga nakailay sa lekanin ulian nu kinapambibiag sa lekanin 'bpaluman. <sup>15</sup>Daka nia nin pidtalu kanilan na "Lu kanu kanu langun nu dalepa sia sa dunia ka ipangusiat'u kanu langun nu manusia su Mapia a Tutuma pantag sa laki. <sup>16</sup>Na apia entain i semalig sa laki taman sa mapasalawat<sup>b</sup> na malipuas sekanin ugaid'a apia entain menem i di semalig na masiksa. <sup>17</sup>Na su manga semalig na maaden kanilan su manga kabarakatan a tanda: Na sia makanggulalan kanu ingala ku na mamugaw silan sa manga saitan enggu makadtalu silan sa embias-bias a manga basa. <sup>18</sup>Na apia nia nilan pan usalen kanu kapangua nilan sa manga nipay na lima nilan enggu minem pan silan sa makapatay a duti na di silan kagkaidan. Na 'gkapia su pendalu a dapenetan nilan kanu manga lima nilan."

### **Su Kinapabpapulu kanu Isa al-Masih lu sa Sulega**

*(Luk 24:50-53; Su Manga Pinggalebek 1:9-11)*

<sup>19</sup>Na guna mapasad embitalia nu Mapulu a su Isa al-Masih su sapulu enggu isa a nasama a napamili nin na pinabpapulu den sekanin lu sa sulega. Na lu sekanin nagagayan kanu tampal sa kawanan nu Kadenan. <sup>20</sup>Daka ginemanat den mambu su manga napamili nin ka inipangusiat'ilan den su kadtalu nu Kadenan kanu apia endaw a dalepa, saleta mambu na pedtapiden silan nu Mapulu. Na ipebpagamad'in sa benal su ibpangusiat'ilan sa ukut'u manga tanda a unut kanu entu a kadtalu.

*Wassalam*

---

<sup>b</sup> **16:16 mapasalawat** Sia kanu adat-betad'u manga taw a Yahudi na ipengeled sa ig sa mangagan su taw a tanda a bagu den sekanin a taw. Na amaika su taw ka 'bpaginugut den kanu Isa al-Masih na dait a mapasalawat silan sa tanda nu kinapaginugut'ilan kanu Isa al-Masih. Su nia na penggulan sia kanu kaadapan nu manga taw asal'a kadsaksian nilan i naginugut den su taw a entu.